
RAPPORT

HÅLLBARHETSBEDÖMNING MED

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

FÖR NYKÖPING KOMMUNS ÖVERSIKTSPLAN 2040

GRANSKNINGSHANDLING

UPPDRAGSNUMMER 30025450

2021-06-02

SWECO

Sammanfattning

Nyköpings kommun har tagit fram ett förslag till en ny översiktsplan (ÖP) som anger strategier och ställningstaganden för utvecklingen i kommunen fram till år 2040 och har gett uppdraget till Sweco att göra en miljöbedömning av planen i enlighet med 6 kap. 11§ miljöbalken. Kommunen har valt att ta ett bredare grepp om hållbarhetsfrågorna och utvidga miljöbedömningen till en hållbarhetsbedömning som även omfattar de sociala och ekonomiska aspekterna, detta dokument.

I bedömningarna av ekologisk hållbarhet ingår aspekterna klimatpåverkan, naturmiljö och mark- och vatten. I social hållbarhet ingår landskapsbild och kulturmiljö, identitet, folkhälsa, tillit, vardagsliv samt risk och säkerhet. I ekonomisk hållbarhet ingår lokal och regional ekonomi, service, näringsliv och besöksnäring, arbetstillfällen, klimatanpassning och översvämningsrisk samt areella näringar och resurshållning. Bedömningarna har gjorts för granskningsförslaget och för ett nollalternativ som utgår från den tidigare gällande planen från 2013 med fördjupningar. Hållbarhetsbedömningen utgår från full utbyggnad år 2040.

Bedömningen redovisar möjliga effekter och konsekvenser som kan uppstå av planförslaget och ger en indikation på om hållbar utveckling kan åstadkommas. I bedömningen har en bedömningsskala använts från potential för att ge stora positiva konsekvenser till en bedömd risk för att ge stora negativa konsekvenser. Avståndet mellan risk och potential visar att utfallet är beroende av hur planförslaget faktiskt används i kommunens fortsatta utveckling.

Hållbarhetsbedömningen har tidigare gjorts för samrådsförslaget. Denna version är en bedömning av granskningshandlingen av översiktsplanen. Efter samrådet har planen tydliggjorts avseende flera hållbarhetsaspekter vilket lett till att fler positiva konsekvenser bedöms uppstå, men även att risknivån inom flera aspekter minskats.

Planförslaget visar tydligt att det finns en god potential för Nyköpings kommun att uppnå stora positiva konsekvenser om kommunen i sin fortsatta planering och lovgivning följer de strategier och ståndpunkter som översiktsplanen innefattar. Ett genomförande enligt planförslaget innebär att kommunens invånarantal kommer ha möjlighet att växa enligt kommunens tillväxtmål. Markbehovet per invånare kommer att minska i jämförelse med idag och förutsättningarna för kommuninvånarna att resa mer hållbart och med mindre klimatpåverkan kommer att förbättras. Ur ett kommunalekonomiskt perspektiv så kommer redan gjorda investeringar i t.ex. skola, VA och transportinfrastruktur att kunna utnyttjas mer effektivt, samtidigt som det kommer att finnas behov av nya investeringar för att möta utvecklingen.

Skillnaden jämfört med om Nyköpings kommun istället följer den tidigare översiktsplanen från 2013 är avsevärd. Planförslaget innebär sammantaget en potential till betydligt större positiva konsekvenser än nollalternativet. Dessutom är risken för negativa konsekvenser mindre. För planförslaget är det generellt ett större avstånd mellan risk och potential än för nollalternativet. Planförslaget visar på en relativt stor skillnad mellan de potentiella positiva konsekvenserna och risken för negativa konsekvenser för samtliga av de tre hållbarhetsaspekterna. Störst skillnad mellan planförslaget och nollalternativet är det för de ekologiska aspekterna där bedömningen för naturmiljö, mark och vatten och klimatpåverkan har höjts två steg i bedömningsskalan. För de sociala aspekterna är det störst skillnad för aspekten vardagsliv som också höjts två steg. För den ekonomiska hållbarheten har alla aspekterna höjts ett steg i bedömningen. Om åtgärderna som föreslås i kapitel 8 genomförs kommer det troligen bidra till fler positiva konsekvenser och minska risken för negativa konsekvenser. Att det är stor skillnad mellan planförslagets mest positiva och negativa konsekvenser indikerar att efterlevnaden av planen är viktig för Nyköpings kommuns hållbara utveckling.

Planförslaget har potential till att bidra till förbättringar för miljö kvalitetsnormerna (MKN) för buller, luft- och vattenkvaliteten jämfört med nollalternativet för vilket det bedöms finnas risk för att MKN inte uppnås då det saknades plan för styrning mot att nå MKN.

Planförslaget innebär att flera av miljö kvalitetsmålen och de globala hållbarhetsmålen främjas. För resterande mål som berörs bedöms planförslaget innebära både ett främjande och motverkande i förhållande till målen.

I huvudsak pekar hållbarhetsbedömningen av planförslaget och nollalternativet i samma riktning, vilket indikerar att Nyköpings kommun följer en långsiktig planering.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Beskrivning av planförslaget	5
1.3	Behov av miljöbedömning	6
1.4	Hållbarhetsbedömningens syfte	7
2	Avgränsning	8
2.1	Tidsmässig avgränsning	8
2.2	Geografisk avgränsning	8
2.3	Avgränsning hållbarhetsaspekter	8
2.3.1	Ekologisk hållbarhet	8
2.3.2	Social hållbarhet	9
2.3.3	Ekonomisk hållbarhet	11
3	Metod och bedömning	13
3.1	Hållbarhetsbedömningen i planprocessen	13
3.2	Bedömningsgrunder	15
3.2.1	Miljö kvalitetsnormer	15
3.2.2	Miljö kvalitetsmål och de globala hållbarhetsmålen	15
3.3	Bedömningsskala	20
4	Bedömda alternativ	21
4.1	Planförslaget	21
4.2	Nollalternativet	21
5	Konsekvensbedömning av alternativen	22
5.1	Ekologisk hållbarhet	22
5.1.1	Klimatpåverkan	22
5.1.2	Naturmiljö	25
5.1.3	Mark- och vatten	27
5.2	Social hållbarhet	29
5.2.1	Landskapsbild och kulturmiljö	29
5.2.2	Identitet	31
5.2.3	Folkhälsa	32
5.2.4	Rekreation och friluftsliv	36
5.2.5	Tillit	38
5.2.6	Vardagsliv	39
5.2.7	Risk och säkerhet	40
5.3	Ekonomisk hållbarhet	44
		3(68)

5.3.1	Lokal och regional ekonomi	44
5.3.2	Service	45
5.3.3	Näringsliv och besöksnäring	47
5.3.4	Arbetsstillfällen	49
5.3.5	Klimatanpassning och översvämningsrisk	51
5.3.6	Areella näringar och resurshushållning	52
6	Måluppfyllelse	53
6.1	Miljö kvalitetsnormer	53
6.2	Miljö kvalitetsmål	53
6.3	De globala hållbarhetsmålen	57
7	Samlad bedömning	60
8	Förslag till åtgärder och uppföljning	65
8.1	Ekologisk hållbarhet	65
8.2	Social hållbarhet	65
8.3	Ekonomisk hållbarhet	66
9	Medverkande	68
10	Referenser	68

1 Inledning

1.1 Bakgrund

En översiktsplan innehåller mål, strategier och ställningstaganden för den långsiktiga fysiska utvecklingen i en kommun. Översiktsplanen är vägledande och ska fungera både som vision och strategi för kommunens utveckling samt vara ett konkret stöd i arbetet med exempelvis detaljplaner, bygglov, förfrågningar och exploateringsfrågor. Det är i översiktsplanen som kommunen ska redovisa hur mark- och vattenområden samt den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras i framtiden. Översiktsplanen ska även visa hur kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen samt hur riksintressen och miljö kvalitetsnormer kommer att tillgodoses. Det ska även framgå hur den fysiska planeringen samordnas med nationella och regionala mål samt i vilka områden i strandnära lägen som dispens från strandskyddet bör kunna ges.

Den kommuntäckande översiktsplanen för Nyköpings kommun (2013), fördjupad översiktsplan för Nyköpings tätort och Skavsta (2013), samt fördjupad översiktsplan för kusten Sjösa-Vålarö (2014) genomgick en översyn och aktualitetsprövning under 2017 som resulterade i beslut i KF 12 december 2017, där översiktsplanen med fördjupningar bedömdes som inaktuell trots att dess huvudinriktningar fortfarande är aktuella.

Bakgrunden till beslutet var en förväntad starkare tillväxt i kombination med nya grundläggande planeringsförutsättningar som ny lagstiftning, nytt planeringsunderlag och nya mål som innebär att översiktsplanen inte fungerade som det inriktnings- och arbetsstödsdokument det ska vara.

1.2 Beskrivning av planförslaget

Översiktsplanen för Nyköpings kommun 2040 visar grunddragen för kommunens mark- och vattenanvändning fram till år 2040 och kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Den redovisar dessutom kommunens övergripande strategier och ställningstaganden för att nå en långsiktigt hållbar mark- och vattenanvändning i hela kommunen.

Översiktsplanen är strategisk och vägledande för beslut i planläggnings-, lov- och tillståndsärenden. Översiktsplanen ska möjliggöra den befolkningsutveckling som anges i kommunens bostadsförsörjningsstrategi som beräknar en befolkningstillväxt på ca 500 – 600 personer per år fram till 2030.

Huvudinriktningen i översiktsplanen är att effektivisera markanvändningen, att utveckla bebyggelse där det redan finns service och infrastruktur och att ta så lite oexploaterad mark i anspråk som möjligt. Det innebär att huvuddelen av kommunens bebyggelseutveckling planeras att ske inom Nyköpings centralort genom omvandling av befintliga verksamhetsområden till tät stadsbebyggelse med en blandning av bostäder,

verksamheter, offentlig service, handel, samlingsplatser och tillgängliga grönområden. Omvandlingen ska främst ske genom att prioritera ny bebyggelse i översiktsplanens utpekade utvecklingsområden, framförallt i anslutning till Nyköpings resecentrum och runt Stadsfjärden.

En mindre andel bebyggelse föreslås även tillkomma genom förtätning, omvandling och komplettering i anslutning till orter på landsbygden. Utanför centralorten föreslås ny bebyggelse ske längs med befintliga kollektivtrafikstråk, särskilt koncentrerat till de utpekade bebyggelsenoderna som ska fungera som serviceorter för omgivande bygger. Landsbygdsutveckling planeras också kunna ske i strandnära lägen. Åtta mindre områden pekas ut som möjliga för landsbygdsutveckling och en ram för ytterligare utpekanden anges.

Översiktsplanen innehåller även markområden för nya och utvidgade verksamhetsområden för verksamheter som inte är lämpliga att blanda med bostäder. Dessa planeras i anslutning till trafikleder och befintliga kollektivtrafikstråk, exempelvis på Arnö, vid Stockholm Skavsta flygplats och kommande Skavsta resecentrum, samt i anslutningar till trafikplatser längs E4:an som till exempel i Stavsjö.

Översiktsplanen har en tydlig inriktning att främja hållbara transporter och att minska transportsektorns ytbehov. Ytor för transportinfrastruktur behöver dock ändå pekas ut i översiktsplanen, framförallt för Ostlänkens behov med tillkommande stationer samt för ny trafikled kallad Kungsladugårdsleden och för trafikplatser bland annat vid Bergshammar, Arnö och Björshult.

Ett antal områden i översiktsplanen föreslås att helt undantas för exploatering. Det handlar framförallt om grönområden i anslutning till bebyggelse som är ekologiskt värdefulla och/eller rekreativt välanvända. Några större orörda och tysta områden i kommunens skogsbygder föreslås också undantas från störande åtgärder, bland annat Fjällmossen Kolmården, Likstammen och Skärgårdsreservaten i norra skärgården. Även obebyggda öar pekas ut att helt undantas från ny bebyggelse.

Befintlig markanvändning behålls i stor utsträckning så att exempelvis pågående jord- och skogsbruk kan fortsätta. Jord- och skogsbruksmarken anges i planen som viktig att bevara, samtidigt som en del areal pekas ut för ianspråktagande för utvecklingsområden.

1.3 Behov av miljöbedömning

Genomförandet av en översiktsplan kan enligt 2 § Miljöbedömningsförordningen (2017:966) antas medföra betydande miljöpåverkan på grund av dess geografiska utbredning. Därför ska en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. 3 § miljöbalken alltid göras för en översiktsplan.

Denna hållbarhetsbedömning innehåller en bredare beskrivning av översiktsplanens möjliga effekter än en miljöbedömning enligt miljöbalken, men kraven på miljöbedömning enligt 6 kap. 3 § tillgodoses likväl genom hållbarhetsbedömningen.

Som ett steg i arbetet med strategisk miljöbedömning upprättas en skriftlig redogörelse, en så kallad miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. 11-19 §§ miljöbalken. Det är i MKBn (detta dokument) som miljöeffekter identifieras, beskrivs och bedöms.

1.4 Hållbarhetsbedömningens syfte

Nyköpings kommun växer snabbt och det sker en ständig utvecklingen i kommunen. För att utvecklingen som sker ska vara hållbar krävs det att den framtid som planeras görs med tydliga hållbarhetsmål. Eftersom Nyköping kommuns tidigare översiktsplan förklarades inaktuell 2017 krävs det en att ny, reviderad översiktsplan tas fram. Sweco har anlåtats för att genomföra en hållbarhetsbedömning av den nya översiktsplanen. Hållbarhetsbedömningen baseras på det aktuella planförslaget för granskningsversionen av Nyköping kommuns översiktsplan 2040 och på det underlag som använts och de utredningar som tagits fram i samband med framtagandet av den reviderade översiktsplanen.

Syftet med en miljöbedömning enligt miljöbalken är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. I MKB-rapporten, som tas fram inom ramen för miljöbedömningen, ska de direkta och indirekta effekterna av en planerad markanvändning och dess inverkan på miljö, hälsa och hushållning med naturresurser identifieras och beskrivas. Genom att identifiera och belysa konflikter mellan olika intressen, föreslå åtgärder som begränsar negativa effekter och konsekvenser och att under planprocessen integrera dessa i översiktsplanen kan det övergripande syftet med miljöbedömning uppnås. Miljökonsekvensbeskrivningen ger även möjlighet för allmänheten och andra att förstå miljökonsekvenserna av det slutliga planförslaget.

En hållbarhetsbedömning innehåller en ekologisk, social och en ekonomisk hållbarhetsbedömning. De tre hållbarhetsperspektiven skapar en mer holistisk förståelse av hur olika utvecklingar kan komma att påverka kommunen som helhet än vad en miljöbedömning vanligtvis gör. Den ekologiska hållbarhetsbedömningen fokuseras främst på naturmiljö, mark, vatten och klimatpåverkan. Den sociala hållbarhetsbedömningen handlar till stor del om välbefinnande, rättvisa, jämlikhet och jämställdhet. Den ekonomiska hållbarhetsbedömningen utgår ifrån en långsiktig resurshushållning och inkluderas i hållbarhetsbedömningen då den är en väsentlig del i att kunna göra väl avvägda och övergripande bedömningar. Syftet med att belysa den ekonomiska hållbarhetsdimensionen, i kombination med ekologisk- samt social hållbarhetsbedömning, är att det kan leda till en långsiktigt hållbar utveckling, förutsatt att planen kan justeras utifrån de bedömningar som görs.

2 Avgränsning

Hållbarhetsbedömningen fokuseras på de aspekter där den fysiska planeringen kan anses ha en tydlig möjlighet att påverka. För att också tillgodose miljöbalkens krav på miljöbedömning tydliggörs vilka aspekter som kan innebära en betydande miljöpåverkan. Både positiva och negativa konsekvenser av översiktsplanens genomförande tas med. Det kan finnas områden eller strategier som innebär målkonflikter eller där intentionerna med planeringsinriktningarna riskerar att få negativa konsekvenser om inte särskilda försiktighetsmått och hänsyn tas. I analysen identifieras därför förslag till åtgärder för att minimera en negativ påverkan, se kapitel 8.

2.1 Tidsmässig avgränsning

Översiktsplanens planperiod sträcker sig fram till år 2040. Hållbarhetsbedömningen utgår från full utbyggnad år 2040.

2.2 Geografisk avgränsning

Översiktsplanen omfattar hela kommunens mark- och vattenområde. Regional vattenmiljö samt klimat hanteras i ett vidare perspektiv utanför planens gränser. Hållbarhetsbedömningen hanterar konsekvenser inom kommunens gränser i samtliga aspekter utom vattenmiljö och klimat som har en vidare geografisk avgränsning.

2.3 Avgränsning hållbarhetsaspekter

2.3.1 Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet innefattar allt som har med jordens ekosystem att göra. Detta innefattar bland annat klimatsystemens stabilitet, luft-, land- och vattenkvalitet, landanvändning och jorderosion, biodiversitet (mångfald av både arter och habitat) och ekosystemtjänster (t.ex. pollinering och fotosyntes). För de ekologiska systemen går det många gånger att definiera hållbarhet ganska väl. Ekologisk hållbarhet brukar beskrivas som att den sätter ramarna eller ligger till grund för de två andra hållbarhetskomponenterna. De ekologiska aspekter som bedöms kunna innebära betydande miljöpåverkan av Nyköpings översiktsplan, och därför beskrivs i denna hållbarhetsbedömning inkluderar:

Naturmiljö

Naturmiljö innefattas av riksintressen sett till naturvård, Natura-2000-områden och nationella skyddsformer, spridningslänkar, gröna stråk, habitatnätverk och grön infrastruktur samt strandskydd och LIS-områden.

Mark och vatten

Bedömning av vatten görs utifrån förutsättningarna att uppnå god vattenkvalitet för ytvatten, dricksvattentäkter och vattenskyddsområden. Vidare bedöms översiktsplanens möjlighet till att bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås. För markföroreningar görs bedömningen av översiktsplanen mycket övergripande då det lämpligen hanteras på en mer detaljerad planeringsnivå, som en fördjupad översiktsplan eller detaljplan.

Klimatpåverkan

Klimatpåverkan definieras av möjligheter till effektiv energianvändning, teknisk försörjning (mål 100 % förnybar elproduktion till 2040) samt hållbara transporter (mål fossilfri fordonsflotta år 2030).

2.3.2 Social hållbarhet

Det finns ingen allmänt vedertagen definition av vad som ingår i social hållbarhet. Men inom ramen för begreppet brukar frågor som mänskliga rättigheter, tillit, delaktighet, hälsa, jämlikhet, jämställdhet och tillgänglighet rymmas. Folkhälsomyndigheten definierar ett socialt hållbart samhälle som "ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen". Denna bedömning har utgått från en bredare definition där alla värden kopplade till människans upplevelser ingår.

Fysiska miljöer ska fungera för alla människor som ska använda dem, idag och i framtiden. Då människor har olika behov och livssituationer är det viktigt att ta in olika perspektiv i planeringsprocessen.

I denna bedömning inryms landskaps- och stadsbild och kulturmiljövärden i social hållbarhet. I kulturmiljön döljer sig människors berättelser och mycket av vår identitet och igenkänning. Även landskaps- och stadsbilden är starka identitetsbärare och av stort värde för människors välmående och upplevelse av platser.

Barnkonventionen definierar de rättigheter som ska gälla alla barn, oavsett bakgrund och innefattar totalt 54 artiklar. Fyra av artiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra grundprinciperna. Från och med den 1 januari 2020 är barnkonventionen lag i Sverige. Detta innebär att det vilar ett större ansvar på myndigheter, rättsväsendet och andra beslutsfattare, att tillämpa rättigheterna i konventionen så att de får ett större genomslag vid bedömningar, ärenden och beslut som rör barn. Detta innebär i praktiken att en tillämpning av barnkonventionen

behöver göras för att säkerställa att barnets bästa kommer i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn.

De aspekter som ryms inom ramen för den sociala hållbarhetsbedömningen av Nyköpings översiktsplan inkluderar:

Landskapsbild och kulturmiljö

Bedömning görs av förutsättningarna att bevara, utläsa och uppleva kulturmiljövärden och möjligheter för kommuninvånare och besökare att tillgodogöra sig dessa. Bedömningarna görs av förutsättningarna att bevara en levande landsbygd och möjliggöra för alla kommuninvånare att ta del av dessa värden.

Identitet

Begreppet identitet syftar framförallt till "platsidentitet" som kan beskrivas som värdet av att känna stolthet och tillhörighet till en plats (bostadsområde eller stadsdel). Här görs bedömningen utifrån hur kommunen tillvaratar det platsspecifika värdet och vilka förutsättningar invånarna ges att själva känna identitet och tillhörighet i en stad och på landsbygden som förändras.

Folkhälsa

Ljudmiljö inkluderar buller samt stora orörda/tysta områden. Bedömning görs på förutsättningar för en bra ljudmiljö i befintliga och tillkommande bostäders närhet och i den offentliga miljön.

Bedömning av luftkvaliteten görs av förutsättningarna för att klara miljökvalitetsnormer för luft samt förutsättningar för en bra luftmiljö i befintliga och tillkommande bostäders närhet och i den offentliga miljön.

Bedömning av möjligheterna att utöva rekreation och friluftsliv görs med avseende på aspekter som säkerställer att alla människor ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet samt värna tillgången och tillgänglighet till attraktiv natur både i och i närheten av tätorter.

Tillit

Inom begreppet tillit ryms möjligheten till trygga miljöer och möjligheten till känslan av inkludering och delaktighet. Trygga miljöer bedöms utifrån invånarnas tillgång till det kommunen har att erbjuda utan att behöva känna sig otrygg, och det kan gälla såväl boendemiljö som områden som används för rekreation, likväl som arbetsplatsområden. Delaktigheten bedöms utifrån invånarnas möjligheter att vara med att påverka utvecklingen av kommunen.

Vardagsliv

Inom begreppet ryms det som ger människor möjlighet att leva ett gott vardagsliv i olika livssituationer. Det är en samlad bedömning av förutsättningar för mobilitet, boendeformer, mötesplatser, möjlighet till arbete och utbildning.

Risk och säkerhet

Bedömning görs av förutsättningarna för människor att kunna bo i en god bostadsmiljö som är säker samt vistas i säkra offentliga miljöer samt förutsättningar för räddningstjänsten att nå sina målpunkter. Här ingår lokalisering av verksamheter/bostäder i förhållande till riskobjekt (exempelvis riskfylld industri nära bostadsområden, eller transportled av farligt gods).

2.3.3 Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet handlar om att hushålla med och effektivt ta vara på mänskliga och materiella resurser. Ekonomisk hållbarhet innebär att med respekt för ekologiska och sociala värden säkerställa att den planerade mark- och vattenanvändningen främjar ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. En ekonomisk hållbar utveckling är ett verktyg för att uppnå ekologisk och social hållbarhet. Strävan efter att nå ekonomisk hållbarhet optimeras genom att kontinuerligt förankra arbetet mot kommunens strategier samt att stämna av efterföljsamheten av de globala målen.

Areella näringar och resurshushållning

Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse enligt 3 kapitlet 4 § miljöbalken. Jord- och skogsbruksmark ska så långt som möjligt skyddas från åtgärder som försvårar rationellt brukande. Markens brukningsvärde är centralt för bevarandebudet.

Klimatanpassning och översvämningsrisk

Klimatanpassning och översvämningsrisk bedöms främst utifrån hantering av områden som riskerar att drabbas av översvämning.

Lokal och regional ekonomi

Den ekonomiska hållbarheten kopplad till den lokala och regionala ekonomin definieras av hur förutsättningarna ser ut för kommunen att nå samhällsekonomiska mål genom god planering samt vilka förutsättningar det finns för att skapa en fungerande lokal och regional ekonomi för att tillgodose kommuninvånarnas behov.

Näringsliv och besöksnäring

Näringsliv och besöksnäring definieras av hur kommunen planerar att utveckla näringslivet, hur anpassningsbar kommunen är för nya företag och idéer samt hur kommunen skapar ett diversifierat näringsliv utan inriktning mot en enskild näringslivsgren som skapar fördelar med minskad sårbarhet men även skapar

utmaningar i att tillgodose olika näringslivsriktningars olika behov. Besöksnäringen är en utmärkande del av näringslivet som kräver specifika förutsättningar. Besöksnäringen definieras av vilken typ av turism kommunen vill möjliggöra för, var turiststråken ska placeras och hur detta görs på ett hållbart sätt.

Arbetsstillfällen

Behållandet samt nyskapandet av arbetsstillfällen är en väsentlig del i den ekonomiska hållbarheten. Underkategorin arbetsstillfällen definieras av kommunens möjlighet att skapa arbetsstillfällen, både genom placering samt kommunikationsmöjligheter till dem. Arbetsstillfällen innefattar även kommunens planering och reflektion av befintliga arbetsgivare och hur deras framtid påverkar kommunens arbetsstillfällen.

Service

Service innebär såväl samhällsservice samt kommersiell service. Definitionen av samhällsservicen är kopplad till hur kommunen skapar ett hållbart utbud av välfungerande samhällsservice som kan möta framtidens utmaningar sett till såväl befolkningsutvecklingen samt den demografiska utvecklingen. Detta innefattas även av hur kommunen planerar att använda sina befintliga lokaler och ytor samt vad kommunen planerar att utveckla. Den kommersiella servicen beskrivs av hur kommunen planerar att göra den kommersiella servicen hållbar, sett till såväl de som arbetar i den samt de som använder sig av den.

3 Metod och bedömning

3.1 Hållbarhetsbedömningen i planprocessen

Hållbarhetsbedömningen har genomförts stegvis och parallellt med planprocessen för översiktsplanen.

Tidigt i processen har kommunens förslag på utvecklingsstrategier analyserats utifrån de globala hållbarhetsmålen. En identifikation av de globala mål som påverkas mest av utvecklingsstrategierna gjordes på ett tidigt förslag innan samrådsversionen av strategierna var klar. En analys av hur dessa utvecklingsstrategier bidrar eller motverkar till hållbarhetsmålen samt identifikation av konfliktpunkter och prioriteringsmöjligheter mellan utvecklingsstrategier identifierades i analysen som gjordes och resultatet har legat till grund för det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Avgränsningssamråd för hållbarhetsbedömningen inklusive miljökonsekvensbeskrivning (MKB) hölls med Länsstyrelsen vid två tillfällen; den 30 november 2018 och slutfördes den 26 april 2019 inför bedömningen av översiktsplanens samrådsversion.

Samrådsversionen av översiktsplanen tillsammans med hållbarhetsbedömningen fanns sedan tillgänglig för granskning av allmänheten och berörda myndigheter mellan den 12 mars till den 26 juni 2020.

Kommunen har efter samrådsperioden reviderat översiktsplanen och tagit fram en granskningsversion utifrån inkomna synpunkter. De ändringar som gjorts jämfört med samrådsversionen och som har bäring på hållbarhetsbedömningen är framför allt följande:

- Ramen för översiktsplanens mål för en hållbar utveckling är tydligare formulerat där ekologisk hållbarhet sätter ramarna.
- Tillägg av generella ställningstaganden under temakapitel "Bebyggelse Nyköpings centralort" som innebär att planen stärker förutsättningarna för grönytor och för att sociala värden prioriteras.
- Tillägg till inledning och målvision under temakapitel "Natur, vatten och friluftsliv" samt ställningstaganden i samma kapitel tillsammans med tillägg av ställningstaganden i temakapitlet "Bebyggelse Nyköpings centralort" stärker förutsättningarna för grönstruktur och ekosystemtjänster samt att hantera effekten av klimatförändringar i centralorten. Tillägg i dessa temakapitel ger också förutsättningar för sociala värden att beaktas och stärkas tillsammans med barns behov.

- Tillagda ställningstaganden i temakapitlet i "Natur, vatten och friluftsliv" stärker förutsättningarna för att bevara de värden som finns kopplade till grunda havsområden och havsvikar.
- I temakapitlet Landsbygd har justering och tillägg av generella ställningstaganden gjorts vad gäller utveckling utanför tätorten som innebär att
 - förtätning prioriteras framför att nya områden tas i anspråk för utbyggnad,
 - värnandet av värdefull jordbruksmark stärks,
 - att tillgängligheten av kusten för allmänheten tydligare stärks,
 - ramar för utpekandet av LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) är tydligt formulerat. I informationen i markanvändningskartan för de nu åtta områden som pekas ut (jämfört med 14 områden i samrådsversionen) finns kommunens ställningstagande av vilken typ av exploatering som enligt planen får prövas inom respektive området.
- Uppdatering av ställningstagande kring riksintressen vad gäller bland annat bebyggelsehöjd vilket är positivt utifrån landskapsbild.
- Tillägg av ställningstagande om att konsekvensanalyser alltid ska tas fram för kulturmiljö och om tillgänglighet till kulturmiljöer.
- Tillägg i plankarta av markområden för ett utvecklingsområde för bebyggelse, ett område för fritidshusomvandling, ett nytt område för fritidshus samt två utvidgade verksamhetsområden.
- Borttagande av markområden i plankarta för bebyggelse samt Fättnaleden på Arnö, två verksamhetsområden, en trafikplats samt Svanstavägen samt sex LIS-områden.
- Tillägg av markområde i plankartan som visar var höga förekomster av radon finns.
- Tillägg av skikt i plankarta för markanvändning utanför centralorten med ställningstaganden för alla områden som inte har annan angiven markanvändning.

Utifrån kommunens förslag till revideringar av översiktsplanen inför granskningsversionen har Sweco lämnat synpunkter på ytterligare ändringar som kan göra att planen leder till hållbar utveckling. Kommunen har därefter reviderat översiktsplanen till en granskningsversion som bedöms i detta dokument.

Arbetsgruppen på Sweco med sakkunniga inom ekologisk, social/kulturell och ekonomisk hållbarhet har genomfört bedömningarna av de konsekvenser som översiktsplanens planförslag ger upphov till, samt konsekvenserna av nollalternativet om översiktsplanen inte antas. Arbetsgruppen har under ett flertal tillfällen tillsammans analyserat aktuella underlag. Genom att samla personer från de tre hållbarhetsperspektiven har en heltäckande förståelse av hur översiktsplanen påverkar de tre perspektiven samt hur de

tre perspektiven kan ge lika men även motstridiga bedömningar. Den slutliga hållbarhetsbedömningen av översiktsplanen redovisas i detta dokument.

3.2 Bedömningsgrunder

3.2.1 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999. Enligt 5 kap miljöbalken ska en miljökvalitetsnorm ange de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter.

De miljökvalitetsnormer som är aktuella för bedömning är buller, luft och vatten. Kravet i *Förordningen om (2004:675) omgivningsbuller* om att kartlägga omgivningsbuller och att upprätta och fastställa åtgärdsprogram gäller inte för Nyköpings kommun då kommunen har färre än 100 000 invånare. Kommuner av Nyköpings storlek ska dock ändå sträva efter att begränsa buller. Detta styrs bland annat av de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken och reglerna om egenkontroll, tillsyn och prövning. Regler om att begränsa buller finns också i annan lagstiftning.

Slutsatser kring hur översiktsplanen och nollalternativet förhåller sig till miljökvalitetsnormerna sammanfattas i avsnitt 6.1.

3.2.2 Miljökvalitetsmål och de globala hållbarhetsmålen

Sedan 1999 finns miljökvalitetsmål antagna av regeringen som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål och 17 etappmål. Definitioner och preciseringar av miljökvalitetsmålen finns på <http://www.sverigesmiljomal.se>. De miljökvalitetsmål som är relevanta för planen redovisas i tabellen nedan tillsammans med de preciseringar för respektive mål som bedöms relevanta för hållbarhetsbedömningen för planen. De miljökvalitetsmål som inte är relevanta och som därmed inte bedöms här är Bara naturlig försurning, Skyddande ozonskikt och Storslagen fjällmiljö.

2015 antogs 17 globala hållbarhetsmål i FN:s generalförsamling som alla FN-länder står bakom. De globala hållbarhetsmålen har tydliga kopplingar till de svenska miljömålen och styrker och breddar dessa i strävan mot ett hållbart samhälle. De mål som bedömts relevanta för hållbarhetsbedömning vid ett genomförande av planförslaget redovisas nedan tillsammans med målens preciseringar/delmål:

NATIONELLT MILJÖKVALITETSMÅL (med preciseringar)	GLOBALT HÅLLBARHETSMÅL (med delmål)
<p>God bebyggd miljö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hållbar bebyggelsestruktur • Hushållning med energi och naturresurser • Infrastruktur • Kollektivtrafik, gång och cykel • God vardagsmiljö • Hälsa och säkerhet • Natur- och grönområden • Kulturvärden i bebyggd miljö • Hållbar avfallshantering 	<p>Hållbara städer och samhällen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inkluderande och hållbar urbanisering • Minska städernas miljöpåverkan • Tillgängliggör hållbara transporter för alla • Skydda kultur- och naturarv • Mildra negativa effekter av naturkatastrofer • Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla • Säkra bostäder till överkomlig kostnad
<p>Begränsad klimatpåverkan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begränsa temperaturökningen 	<p>Hav och marina resurser</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minska föroreningarna i haven • Skydda och återställ ekosystem • Bevara kust- och havsområden
<p>Hav i balans samt levande kust och skärgård</p> <ul style="list-style-type: none"> • God miljöstatus • God ekologisk och kemisk status • Ekosystemtjänster • Grunda kustnära miljöer • Bevarande natur- och kulturmiljöer • Friluftsliv och buller 	<p>Bekämpa klimatförändringen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stärk motståndskraften och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer • Integrera åtgärder mot klimatförändringar i planering • Öka kapacitet för att hantera klimatförändringar
<p>Ett rikt växt- och djurliv</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation • Ekosystemtjänster och resiliens • Grön infrastruktur • Biologiskt kulturarv • Tätortsnära natur 	<p>Ekosystem och biologisk mångfald</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevara, restaurera och säkerställ hållbart nyttjande av ekosystem • Skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer

<p>Levande sjöar och vattendrag</p> <ul style="list-style-type: none"> • God ekologisk och kemisk status • Ytvattentäckters kvalitet • Ekosystemtjänster • Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation • Bevara natur- och kulturmiljövärden • Friluftsliv 	<p>Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hållbar ekonomisk tillväxt • Främja ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk innovation och uppgradering • Förbättra resurseffektiviteten i konsumtion och produktion • Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla.
<p>Ett rikt odlingslandskap</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekosystemtjänster • Variationsrikt odlingslandskap • Bevarade natur- och kulturmiljöer • Kultur- och bebyggelsemiljöer • Friluftsliv 	<p>Jämställdhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Säkerställ deltagande för kvinnor i beslutsfattande • Lika rätt till ekonomiska resurser
<p>Frisk luft</p> <ul style="list-style-type: none"> • Haltbegränsningar för specifika luftföroreningar, bland annat partiklar (PM_{2,5} och PM₁₀) 	<p>Rent vatten och sanitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förbättra vattenkvalitet • Skydda och återställ vattenrelaterade ekosystem
<p>Giftfri miljö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förorenade områden 	<p>Hållbar industri, innovation och infrastruktur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer • Uppgradera all industri och infrastruktur för ökad hållbarhet
<p>Säker strålmiljö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strålskyddsprinciper som begränsar individers och miljöns exponering • Radioaktiva ämnen begränsas 	
<p>Ingen övergödning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Påverkan på havet understiger internationella överenskommelser 	

<ul style="list-style-type: none"> • Påverkan på landmiljön • Tillstånd i sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten • Tillstånd i havet är minst god miljöstatus 	
<p>Grundvatten av god kvalitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grundvattnets kvalitet • God kemisk grundvattenstatus • Kvalitet på utströmmande grundvatten • God kvantitativ grundvattenstatus • Grundvattennivåer • Bevarande av naturgrusavlagringar 	
<p>Myllrande våtmarker</p> <ul style="list-style-type: none"> • Våtmarkstypers utbredning • Ekosystemtjänster • Återskapande av våtmarker och arters spridningsmöjligheter • Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation • Hotade arter och återställande livsmiljöer • Främmande arter och genotyper • Bevarande av natur- och kulturmiljövärden • Friluftsliv och buller 	
<p>Levande skogar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skogens naturliga processer bibehålls • Ekosystemtjänster • Grön infrastruktur • Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation • Hotade arter och återställda livsmiljöer • Främmande arter och genotyper 	

• Bevarande av natur- och kulturmiljövården• Friluftsliv	

3.3 Bedömningsskala

Ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet

För hållbarhetsbedömningen av översiktsplanens påverkan på de hållbarhetskriterier som inkluderas i ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet används en femgradig bedömningsskala.

Konsekvensbedömning	Poäng
Stora positiva konsekvenser	+2
Positiva konsekvenser	+1
Obetydliga konsekvenser	0
Negativa konsekvenser	-1
Stora negativa konsekvenser	-2

Med hjälp av bedömningsskalan har potential för positiva konsekvenser och risker för negativa konsekvenser för hållbarhetsaspekterna analyserats. Översiktsplanen reglerar kommunens markanvändning, men då översiktsplanen dels inte är bindande för markanvändningen och dels omfattar kommunens viljeinriktning även för andra frågor än markanvändningen, finns en osäkerhet i hur planen i praktiken faller ut. Det gör att det finns en osäkerhet i vilka konsekvenser planen i slutänden får. Genom att redovisa potential för positiva konsekvenser ges en bild av de möjligheter planen medför när det gäller att främja hållbar utveckling. Genom att också redovisa risk för negativa konsekvenser tydliggörs dels på vilket sätt planen riskerar att motverka hållbar utveckling, men också för vilka aspekter översiktsplanen inte räcker till för att främja hållbar utveckling, utan där det behövs även andra styrmedel.

Konsekvensbedömningen utgår från värdet eller känslighet och bedömd påverkan för respektive aspekt.

Miljö kvalitetsmål och de globala hållbarhetsmålen

Planförslaget kan innebära att miljö kvalitetsmål och de globala hållbarhetsmålen har potential att främjas eller motverkas. Bedömningen görs utifrån följande skala:

- Ja, förslaget bedöms bidra till att uppnå målet
- Förslaget både bidrar till och försämrar möjligheterna till att uppnå målet
- Nej, förslaget bedöms inte bidra till att uppnå målet eller motverkar målet

4 Bedömda alternativ

4.1 Planförslaget

Planförslaget beskrivs i kapitel 1.2.

4.2 Nollalternativet

Nollalternativet innebär att gällande översiktsplan från 2013 med fördjupningar fortsätter att gälla.

Översiktsplan 2013 utgår från en tillväxt på 700 personer per år och att endast en mindre del av befolkningstillväxten sker utanför Nyköpings centralort. För landsbygden innebär gällande ÖP en koncentration av den nya bebyggelsen till befintliga tätorter och ett antal LIS-områden. På den rena landsbygden väntas endast 7–8 nya bostäder per år tillkomma. Nya verksamhetsområden finns utpekade i Bergshammar, Tystberga och Stavsjö.

För Nyköpings tätort utgår Översiktsplan 2013 från en tillväxt på ca 700 personer per år. 84% av tillväxten beräknas ske i centralorten och resterande 16% på landsbygden. Den nya bebyggelsen i centralorten planeras enligt de tre inriktningarna förtätning, omvandling och utveckling. Merparten av den nya planerade bebyggelsen tillkommer i industriområden som omvandlas till bostadsområden. Målet för den fördjupade översiktsplanen för Nyköpings tätort var att ta fram nya bostäder för 10 000 personer fram till år 2030. Utfallet blev dock bostäder för 23 000 personer vid fullständig utbyggnad. Det innebär att FÖP Nyköping har en överkapacitet på 130 procent.

Ett nytt verksamhetsområde pekas ut vid Stockholm Skavsta flygplats. Ytterligare några verksamhetsområden är utpekade som detaljplanelagda men ej helt utbyggda.

5 Konsekvensbedömning av alternativen

5.1 Ekologisk hållbarhet

Planen formulerar att det övergripande syftet med planen är att genom god mark- och vattenanvändning bidra till långsiktig hållbar utveckling där ekologisk hållbarhet sätter ramarna, social hållbarhet är grunden för ett jämlikt, jämställt och rättvist samhälle och ekonomisk hållbarhet är ett medel för att uppnå ekologisk och social hållbarhet utan att påverka dem negativt. Detta ger förutsättningar att planen ger stöd för ekologiskt hållbara prioriteringar vid genomförandet av planen.

5.1.1 Klimatpåverkan

Nuläge

Bilen har länge varit utgångspunkten för transport- och infrastrukturplaneringen, vilket i hög grad har påverkat samhälls- och stadsplaneringen. Bil är det dominerande färdmedlet i kommunen. Idag görs 70 % av antalet personresor i kommunen med bil. En stor andel bilresor är dessutom korta, medianen för alla resor är 5 km lång. Idag sker drygt en fjärdedel av resorna med gång och cykel. Gång- och cykelvägnätet är relativt välutbyggt men det finns behov av att binda ihop nätet och tydliggöra var viktiga målpunkter finns.

Nyköpings resecentrum är den viktigaste tillkommande knutpunkten i kommunens kollektiva transportsystem och är även viktig ur ett regionalt perspektiv. Stockholm Skavsta flygplats är Stockholmsregionens andra internationella flygplats och den södra porten till Stockholmsregionen. Pendling till och från kommunen ökar, främst med tåg men även med de regionala busslinjerna, även om huvuddelen fortfarande sker med bil. Ungefär 5 % av resorna sker med kollektivtrafik. Potentialen är dock stor för att öka andelen kollektivtrafikresor.

Kommunens storlek gör att Nyköpings kommun har en omfattande kollektivtrafik som binder ihop tätorter i kommunen med centralorten. Utmaningen med många stråk för kollektivtrafiken är att få tillräcklig befolkningstäthet längs busslinjerna för att möjliggöra en god turtäthet.

Planförslaget

Teknisk försörjning och effektiv energianvändning

Planförslaget anger att år 2040 skapar den tekniska försörjningen goda förutsättningar för en hållbar utveckling. Planering av tekniska system görs tidigt i planprocesserna och samordnas med bebyggelseplanering tillsammans med olika aktörer. Systemen för teknisk försörjning bygger på kretslopp och cirkulära lösningar. Gällande energiförsörjning

är kommunen positivt inställd till anläggningar för förnybar energi under förutsättning att platsen är lämplig med hänsyn till andra intressen.

Nyköpings kommuns *Klimat- och energistrategi* utgör underlag till översiktsplanen. Genom den ska kommunen bidra till att nationella klimat- och energimål nås. Syftet med strategin är att den ska bidra till minskade utsläpp av växthusgaser, effektivare energianvändning och omställning till förnybar energi. Indikatorer är exempelvis utsläpp av växthusgaser totalt (CO₂-ekvivalenter) i Nyköpings kommun, utsläpp av CO₂ från energisektorn, transportsektorns årliga förbrukning av fossila drivmedel, bruttoenergianvändning (exklusive transporter) och andel inköpt elenergi.

Hållbara transporter

Planförslaget skapar förutsättningar för hållbara transporter och ett hållbart resande. Förtätning sker i stor utsträckning i redan exploaterade områden där huvuddelen av bebyggelseutvecklingen sker inom Nyköpings centralort med omvandling av industriområden till stadsbebyggelse. Det ger goda förutsättningar för kortare transporter och effektivare kollektivtrafiksystem vilket ökar möjligheterna till minskad klimatpåverkan.

Utanför centralorten föreslås ny bebyggelse ske med goda möjligheter till hållbara transporter och längs befintliga stråk med kollektivtrafik. Planförslaget ger utrymme för nya och utvidgade verksamhetsområden. Dessa planeras i anslutning till trafikleder och kollektivtrafikstråk.

Planförslagets intention är att år 2040 ska bilresor, särskilt de under 5 km, till stor del ha ersatts med gång-, cykel- och kollektivtrafik. Stadsdelarna är hopknutna med stråk för gång, cykel- och kollektivtrafik. Planering av områdena ska bidra till att det är mer attraktivt att välja gång-, cykel och kollektivtrafik än bil. Färdslagen prioriteras utifrån ett tillgänglighets- och klimatperspektiv. Större målpunkter och bytespunkter mellan trafikslag ska förses med ändamålsenliga parkeringslösningar för cykel och bil, närmast målpunkten prioriteras gående och cyklister. Målpunkter med ett större upptagningsområde som utbildningscentra, högstadie- och gymnasieskolor, kulturlokaler och idrottsverksamhet ska lokaliseras där relevant kollektivtrafik försörjer området. Tvärs större huvudvägar, vattendrag och järnväg ska, så långt som möjligt, planskilda passager skapas för gång- och cykeltrafikens huvudstråk.

I planförslaget pekas det ut bebyggelsenoder på landsbygden som är särskilt lämpliga för sin bygds utveckling vilket kan bidra till minskat resande i jämförelse med översiktsplanen från 2013. Utpekade transportnoder fungerar år 2040 som knutpunkter mellan trafikslagen där buss, bil, cykel och på vissa platser tåg knyts samman vilket ökar landsbygdens tillgänglighet. I transportnoderna finns möjligheter att knyta ihop bilresor med buss- och eventuellt tågtrafik. Med en relativt stor landsortsbefolkning är det en riskfaktor om man inte lyckas genomföra den höga ambitionsnivån med de funktionsblandade noderna.

Trots de klimatpåverkande åtgärder som beskrivs i planförslaget innebär den ökande befolkningen stora utmaningar när det gäller generellt ökande trafik, ökade transporter

och ökad energianvändning som i sin tur medför ökade utsläpp av växthusgaser. Huvuddelen av resorna till och från kommunen sker i nuläget med bil, endast 5 % av resorna sker med kollektivtrafik. Planförslaget innebär en potential för ökad förflyttning av resande från bil till järnväg och kollektivtrafik, vilket minskar personbilstransporter. Att bibehålla Stockholm Skavsta flygplats som en prioriterad nod kommer fortsatt att påverka klimatet utifrån dess verksamhet. Ökad tillgänglighet till flygplatsen kan leda till att fler väljer att resa med flyg. Klimatpåverkan sträcker sig utanför kommunens gränser. Flygplatsens del i den regionala flyginfrastrukturen, och dess klimatpåverkan, beror på storregionala- och nationella planer och beslut. Alternativskillnader och konsekvenser av sådana planer och beslut ligger utanför denna hållbarhetsbedömning av översiktsplan.

Sammantaget innebär planförslaget, med de höga ambitioner som eftersträvas för att minska klimatpåverkan, en potential till positiva konsekvenser (+1) för klimatet. Det bedöms dock finnas risk för stora negativa konsekvenser (-2) om förflyttningen bort från klimatbelastande transportarbete inte lyckas. Det är av stor vikt att fortsätta ett ambitiöst arbete med handlingsplaner för transportstrategi och klimat- och energistrategi som ligger i linje med gällande nationella och regionala mål.

I nuvarande planförslag pekas det ut bebyggelsenoder på landsbygden som är särskilt lämpliga för sin bygds utveckling vilket kan bidra till minskat resande i jämförelse med översiktsplanen från 2013.

Nollalternativet

Översiktsplanen för Nyköping och den fördjupade översiktsplanen för Nyköping/Skavsta från 2013 anger inga tydliga strategier för minskad klimatpåverkan i form av minskade utsläpp av klimatgaser. Det beskrivs att kommunen arbetar aktivt med miljövänliga resor och att man ska satsa på utbyggnad av gång- och cykelvägar, kollektivtrafik och ha en inriktning mot ökad produktion av förnybar energi. Transportstrategin för Nyköpings tätort och Skavsta antogs 2016 efter att den senaste översiktsplanen antogs (2013). Den nu gällande transportstrategins principer fanns därför inte med.

Nollalternativet bedöms innebära negativa konsekvenser avseende klimatpåverkan (-1), med risk för stora negativa konsekvenser (-2).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget potential för positiva konsekvenser (+1) med risk för stora negativa konsekvenser (-2) avseende klimatpåverkan.	Sammantaget innebär nollalternativet negativa konsekvenser (-1) med risk för stora negativa konsekvenser (-2) avseende klimatpåverkan.
(+1/-2)	(-1/-2)

5.1.2 Naturmiljö

Nuläge

I Nyköpings kommun finns en variationsrik natur som har hög biologisk mångfald. Särskilt karaktäristiskt och unikt är den lågexploaterade örrika skärgården med betydande natur- och rekreationsvärden. Karaktäristiskt är också kommunens många gods och gårdar med kulturlandskap med lång kontinuitet, ädellövmiljöer och alléer.

Idag finns skyddade naturområden spridda i kommunen där de till ytan större områdena skyddad natur finns vid och i havet samt i kommunens allra nordligaste delar. Svärtaån och Kilaån är vattenmiljöer skyddade enligt Natura 2000. Kilaån rinner ut i Stadsfjärden i anslutning till Nyköpings centralort och Svärtaån rinner ut i Sjösafjärden strax öster om Nyköping. Ett tiotal större opåverkade områden finns i kommunen, bland annat Sjösaskogen, Sättersta, Fjällveden, Valingskogen och Bötet. Inom kommunen finns ett drygt tjugotal utpekade kustmynnande vattendrag och grunda havsvikar som är skyddsvärda utifrån ekologisk känslighet.

I och kring de flesta tätorterna finns god tillgång till grönområden, parker och natur- och friluftsområden. I delar av Jönåker och Enstaberga, samt i stadsdelen Högbrunn i centralorten råder dock brist på grönområden inom närområdet till befintliga bostäder.

Trots höga naturvärden är de flesta av vattendragen och sjöarna i Nyköpings kommun betydligt påverkade av mänskliga aktiviteter såsom föroreningar, övergödning, dammbyggen och nivåförändringar.

För sjön Båven och stora delar av Östersjökusten är strandskyddet utvidgat till 300 meter.

Planförslaget

De strategier som finns för naturmiljö i översiktsplanen är att utveckla, stärka och bevara den regionala och kommunala grön- och blåstrukturen, samt att utveckla, stärka och bevara naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster.

Översiktsplanen pekar ut sammanhängande struktur av grön- och vattenområden med höga värden för natur och friluftsliv samt rekreation. För dessa områden gör kommunen ställningstagandet att stråkets/områdets höga värden för biologisk mångfald, grön infrastruktur och ekosystemtjänster ska bevaras och utvecklas. Initiativ, utveckling och investeringar i eller i anslutning till stråket som bidrar till stråkets strategiska inriktning ska prioriteras enligt planen. Planen pekar också ut ekologiskt särskilt känsliga områden. Tillsammans gör detta att planen ger förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald genom hänsyn till dessa områden och genom aktiva åtgärder för att stärka biologiska värden.

Planen visar på en ambition att prioritera förtätning och hushålla med naturresurserna. Planen innebär dock att exploatering kommer att ske på naturmark vilket innebär att den totala ytan av naturmark kommer att minska. Ställningstagande finns dock om att vid exploatering av grönområden ska områdets ekosystemtjänster identifieras, värderas och ersättas eller kompenseras. Detta kan bidra till att bibehålla och i bästa fall stärka naturvärdena i kommunen.

En styrande strategi för kommunens planering är att bibehålla våtmarker, naturliga stränder och grunda vatten. Det finns dock en otydlighet i plankartan gällande var dessa habitat finns vilket gör det svårt att bedöma hållbarheten för områdesanspråken för utvecklingsområden i förhållande till dessa naturvärden.

Planförslaget beskriver en förtätning och omvandling av redan urbaniserade områden, vilket minskar risken för en fragmentering av naturmark. Att utnyttja redan exploaterad mark möjliggör en god hushållning av marken. Planförslaget möjliggör även en förtätning av staden och att tillgängligheten av grönytor ska förbättras. I många utvecklingsområden för bebyggelse (t.ex. för Bergshammar centrum) anger planen att grönytor ska säkerställas och att det i t.ex. Jönåker, där det är brist på grönytor, ska skapas sådana. Detta är positivt för den biologiska mångfalden och för möjligheten till ekosystemtjänster i stadsmiljön.

Planen tar ställning för att kommunen långsiktigt ska värna kustens och skärgården kultur-, natur- och friluftsvärden med värdefulla grundområden för fisk och för ett rikt fågelliv. Ett annat positivt ställningstagande är att vid planering och lovgivning ska särskild hänsyn tas till grunda havsområden och havsvikar med höga naturvärden. Nya bryggor och småbåtshamnar ska också i första hand samlokaliseras med befintliga bryggområden eller med andra redan ianspråktagna och påverkade vattenområden.

Landskapsutveckling i strandnära lägen

Kommunen har i planen pekat ut åtta områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Inom dessa områden kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas vid prövning av dispenser och upphävande av strandskyddet vid detaljplanering. Kommunen ska kunna motivera beslutet i varje enskilt fall. Åtgärden ska till exempel kunna bidra till att skapa långsiktiga arbetstillfällen eller till att det fortsatt ska kunna finnas butiker och offentlig service på landsbygden. Planen anger att LIS-områden inte kan omfatta skyddade områden och inte ska medföra att allmänhetens tillgång till stränder hämmas eller att djurlivet och växtlivet påverkas negativt. Planen formulerar också ramar för ytterligare utpekande av LIS-områden.

Det är positivt att det i planen är formulerat hur utpekande av LIS-områden får göras. Det ger en tydlighet och ram för utveckling av landsbygd i strandnära lägen. Ianspråktagande av naturmark för bostäder eller verksamheter innebär dock en negativ påverkan på strandområdets ekologiska funktion, även om exploateringen görs i anslutning till befintlig bebyggelse.

Sammantaget möjliggör kommunens ställningstaganden att sammanhängande strukturer av naturmark till stor del kan bevaras och utvecklas och att det finns möjligheter att bevara och utöka den biologiska mångfalden och de ekosystemtjänster som biologisk mångfald stödjer, vilket bedöms utgöra en potential för stora positiva konsekvenser (+2) på spridningssamband och biologisk mångfald. Det är av stor vikt att mark verkligen

avsätts för förbättrande naturmiljöåtgärder, annars sker inga förändringar vilket innebär obetydliga konsekvenser på naturmiljön (0). För att nå bedömd potential krävs mycket arbete och aktiva åtgärder.

Nollalternativet

Inriktningen i översiktsplanen från 2013 anger en lokalisering på redan exploaterad mark vilket innebär att bebyggelse samlas och att stora sammanhängande gröna områden fortsatt kan bevaras. Nollalternativet pekar dock inte ut gröna och blåa stråk vilket innebär en risk för negativ påverkan på den regionala och lokala sammanhängande grönstrukturen och potentiella spridningssamband.

Nollalternativet pekar ut områden för formellt skydd vilket är positivt för biologisk mångfald. Samtidigt finns en risk för exploatering i områden som omfattas av generell skydd, strandskydd, då nollalternativet pekar ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) utan tydlig motivering till hur det bidrar till god hushållning med mark- och vattenområden.

Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga (0) till negativa konsekvenser (-1).

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Sammantaget innebär planförslaget potential till stora positiva konsekvenser (+2) med risk för obetydliga konsekvenser (0) avseende naturmiljö.</p> <p>(+2/0)</p>	<p>Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för negativa konsekvenser (-1) avseende naturmiljö.</p> <p>(0/-1)</p>

5.1.3 Mark- och vatten

Nuläge

Nyköpings kommun har 76 vattenförekomster i form av vattendrag, kustvatten och sjöar med varierande ekologisk status. Endast ett fåtal når god ekologisk status och inga, liksom övriga vattenförekomster i Sverige, når god kemisk status. Kommunens grundvattenförekomster når god kvantitativ status och alla utom en når god kemisk status.

Trots höga naturvärden är de flesta av vattendragen och sjöarna i Nyköpings kommun betydligt påverkade av mänskliga aktiviteter såsom föroreningar, övergödning, dammbyggen och nivåförändringar.

Då Nyköping är en gammal stad och det har funnits industrier under lång tid påträffas förorenad mark både i bebyggda områden och vid nyexploatering. I samband med att tidigare industriområden omvandlas till exempelvis bostäder eller handel sker löpande sanering vilket minskar risken för exponering för befolkningen och miljön.

Planförslaget

En tät bebyggelsestruktur innebär att mark som tidigare använts för verksamheter i den tätbebyggda staden tas i anspråk. Detta kan innebära behov av marksaneringar vilket är övervägande positivt för påverkan på yt- och grundvatten.

Det är positivt för vattenkvaliteten att den förtätning som är kopplat till befolkningsökning främst ska ske i centrala områden där kommunalt VA finns redan idag och att det för övriga utpekade utvecklingsområden finns ställningstaganden om hur utvecklingen får ske utifrån förutsättningarna för hantering av avloppsvatten. Lanspråktagande av naturmark för bostäder eller verksamheter i anslutning till vattenmiljöer innebär dock en negativ påverkan på strandområdets ekologiska funktion, även om exploateringen görs i anslutning till befintlig bebyggelse.

Planförslaget slår fast att kommunen anser att grundvattenförekomster är av långsiktig strategisk betydelse för dricksvattenförsörjningen. EU:s ramdirektiv för vatten ska uppfyllas vid all planläggning, exploatering och tillståndsgivning. Det innebär att grundvattnets kvalitet och kvantitet inte får försämrats. Grundvattenförekomster ska skyddas mot föroreningar och uttag som kan skada grundvattnet i eller i anslutning till området. Verksamheter som riskerar att förorena mark och vatten ska inte förläggas på en grundvattenförekomst. Särskilda krav på dagvattenhantering ska ställas vid fysisk planering, lovgivning och markanvändning.

Planförslaget ser skyddet av grund- och ytvattnet som strategiskt viktigt, särskilt inom befintliga och kommande vattentäkter. Ändring av markanvändningen får inte ske om det kan påverka vattnets kvalitet eller kvantitet negativt. Markanvändning och tillståndsprövning ska ske med hänsyn till vattentäktens sårbarhet och gällande föreskrifter. Vid exploatering ska hänsyn tas till vattenskyddsområdena. Stor hänsyn ska tas till skyddet av dricksvattnet vid provning av ärenden gällande bebyggelse inom vattenskyddsområden. Vid planering av framtida vattenskydd ska kommunen vid planläggning och lovgivning vara restriktiv med tillstånd för verksamheter och åtgärder som kan skada vattenkvaliteten i området.

För att uppnå god status för vattendrag och sjöar krävs åtgärder. Riktning och prioriteringar av åtgärder saknas i planförslaget. I planförslaget står att de praktiska åtgärderna som genomförs i vattnet eller vattenmiljön har sin utgångspunkt i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Många åtgärder för att skydda vattnet görs redan idag. Det är viktigt att rätt åtgärd genomförs på rätt plats. Exempel på praktiska åtgärder som kan genomföras i fysisk planering för att få bättre kvalitet på vattnet är att avsätta mark för hållbar dagvattenhantering och prioritera utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp. Vattnen ska bevaras, förbättras och återställas för att de ska nå eller bibehålla god status. Konstgjorda och kraftigt modifierade vatten ska förbättras för att nå god potential. Allt ovan är positivt för ytvattenförekomster. För genomförandet av åtgärderna krävs dock styrmedel utöver översiktsplanen.

Planförslaget innehåller ett antal ställningstaganden både kring vattenförsörjning och avlopp samt för dagvatten. Dessa kan bidra till förbättrade förutsättningar för mark och vatten.

Sammantaget innebär planförslaget potential för stora positiva konsekvenser (+2) med risk för obetydliga konsekvenser (0) avseende mark och vatten.

Nollalternativet

Användning av mark och vatten beskrivs i gällande översiktsplan väldigt översiktligt och saknar tydliga ställningstaganden. I många avseenden beskrivs läget snarare än att planen utgör planeringsunderlag, vilket gör det svårt att bedöma konsekvenserna.

Nollalternativet innebär att recipientens känslighet och dagvattnets föroreningsgrad ska styra hur dagvattnet hanteras, vilket är positivt.

Miljö kvalitetsnormer för vatten tas upp i gällande översiktsplan, men det saknas tydliga ställningstaganden för hur kommunen ska bidra till att de uppnås.

Det kan vara negativt för vattenkvaliteten att gällande översiktsplan främjar landsbygdsutveckling i strandnära lägen och på platser längs med kusten.

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Sammantaget innebär planförslaget potential för stora positiva konsekvenser (+2) med risk för obetydliga konsekvenser (0) avseende mark och vatten.</p> <p>(+2/0)</p>	<p>Sammantaget innebär nollalternativet inga tydliga förbättringar (0) avseende mark och vatten.</p> <p>(0/0)</p>

5.2 Social hållbarhet

Översiktsplanen slår fast att arbetet med hållbarhet bland annat är att arbeta för en socialt hållbar samhällsutveckling genom att aktivt prioritera alternativ som kan minska sociala skillnader och främja jämlikhet och jämställdhet både mellan grupper och geografiskt. Detta ger förutsättningar och stöd för socialt hållbara prioriteringar vid genomförandet av planen.

Kommunen lyfter barnkonventionen som ett globalt och viktigt mål. Ett stort fokus på barns rättigheter främjar social hållbarhet, men det är viktigt att inkludera samtliga befolkningsgrupper.

5.2.1 Landskapsbild och kulturmiljö

Nuläge

Det finns ett rikt utbud av kulturmiljöer, byggnader och fornlämningar i kommunen, som visar på olika historiska skeenden och fenomen. Kommunen har också många gods och gårdar med kulturlandskap med lång kontinuitet.

Planförslaget

Det är av stor vikt att den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen bevaras. Översiktsplanen innehåller ställningstagandet att befintliga kulturmiljöer ska tas tillvara i utvecklingen. Det är positivt att man fastställer att konsekvensanalyser ska tas fram vid detaljplanering i eller i anslutning till riksintresseområde för kulturmiljö men en konsekvensanalys innebär inte automatisk att det man adderar till i ett högt värderat

kulturmiljöområde blir ett positivt tillskott. Ett sådant underlag kan dock ge vägledning i detaljplaneringen.

Ett flertal områden av riksintresse för kulturmiljövård berörs på ett eller annat sätt och de generella ställningstagandena utgör en bra utgångspunkt för att värna deras värden. Vid ingrepp i kulturmiljö finns dock alltid en risk för negativa effekter oavsett hur försiktig man än är med gestaltning av tillkommande bebyggelse. I kommande detaljplaneplanering bör kommunen använda ställningstagandena i planen som utgångspunkt och utveckla dem för att minimera risken för skada.

Kulturmiljön finns beskriven i översiktsplanen och utpekade kulturmiljöer beskrivs med ställningstaganden. Det finns ansatser till att tillvarata befintliga kulturmiljöer. Dessa ställningstaganden tillsammans med ställningstagande att konsekvensanalyser ska tas fram för respektive fall kommer att ge goda förutsättningar för positiva konsekvenser för kulturmiljön. Det saknas dock ett kulturmiljöprogram som genom att samla kunskapsunderlag kan hjälpa till i bedömningar i kommande detaljplanering.

I översiktsplanen redogörs för förslag på förändringar och ställningstaganden som kan fragmentera det historiskt läsbara landskapet, vilket kan minska kulturmiljöns vetenskapliga värde och upplevelsevärde. Planförslaget ger dock också förutsättningar för god planering som kan ge positiva konsekvenser för kulturmiljön.

Vissa riksintressen för kulturmiljön kommer att påverkas. Genom god planering kan det ge positiva konsekvenser för kulturmiljön, men det finns också en risk att planen ger otillräcklig vägledning och att negativa konsekvenser uppstår som medför att kulturmiljövärden minskar eller försvinner. I den framtida detaljplaneringen kan arkeologiska utredningar behöva göras för att fastställa om oupptäckta fornlämningar kan beröras.

Det är positivt att kommunen (under strategier för Fritid, idrott och kultur) beskriver hur man ska tillvarata kulturen som en resurs i samhällsplaneringen genom att denna kommer in tidigt i planeringen. Det är också positivt att man förtydligat att man i kommunens storskaliga områden från modernismen ska göra avvägningar mellan bevarande av kulturmiljöer och behovet att stärka de sociala värdena. Viktigt är dock att detta inte sker på bekostnad av respektive aspekt utan att man strävar att hitta lösningar med synergieffekter.

I översiktsplanen finns ställningstagande med utförliga beskrivningar kring ny bebyggelse på landsbygden. Detta är väldigt positivt och kan minska risken för att den historiska landskapsbilden förvanskas.

Sammantaget innebär planförslaget potential till stora positiva konsekvenser (+2) med risk för obetydliga konsekvenser (0) avseende kulturmiljön.

Nollalternativet

Gällande översiktsplan medger en mindre omfattande förtätning vilket kan innebära en mindre förändring av kulturmiljöer (exempelvis i Nyköpings stadskärna) än planförslaget, vilket kan vara positivt. Det finns dock en risk för exploatering som inte är planerad utifrån ett helhetsperspektiv. Många av kulturmiljöerna i kommunens mindre tätorter och byar är knutna till antingen kyrko- och slottsmiljöer eller till industri- och bruksmiljöer. Dessa

områden är detaljplanelagda men då många av detaljplanerna är gamla står kulturmiljöerna utan skydd.

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Sammantaget innebär planförslaget potential till stora positiva konsekvenser (+2) med risk för obetydliga konsekvenser (0) avseende kulturmiljön.</p> <p>(+2/0)</p>	<p>Sammantaget innebär nollalternativet potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för stora negativa konsekvenser (-2) med avseende på kulturmiljön.</p> <p>(+1/-2)</p>

5.2.2 Identitet

Nuläge

Kommunens identitet och karaktär grundar sig i avtryck från tidigare epoker som finns i Nyköping stadskärna i kombination med kommunens läge med närhet till grönområden, sjöar och hav samt kulturmiljöer.

Planförslaget

I planförslagets kapitlet *Utmaning – Växa med befintliga kvaliteter* konstateras att kommunen ska "bevara och utveckla stadens identitet och karaktär samt i tillräcklig omfattning bevara, förvalta och förbättra oexploaterade områden och rekreatiomsområden". Det är bra att kommunen belyser vikten av att det görs med hänsyn till behovet att skapa trygga och säkra miljöer.

Det är viktigt att förtydliga vad de befintliga kvalitéerna är samt vad som menas med identitet i detta sammanhang. Det saknas resonemang kring exempelvis vad i den bebyggda miljön som människor identifierar sig med och hur översiktsplanen avser påverka detta.

Säkerställandet av grönstrukturer, parker, hållbart resande (gå, cykla, kollektivtrafik), noder för service samt bevarande av natur och kulturmiljö bedöms kunna bidra positivt till att bevara och utveckla stadens identitet.

Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för obetydliga konsekvenser (0) med avseende på identitet.

Nollalternativet

Gällande översiktsplan berör i liten utsträckning kulturell och social hållbarhet och inte alls området identitet eller stolthet. Kulturmiljön finns beskriven, men då främst utifrån vad som är av riksintresse och/eller bör bevaras. Deras inverkan på invånarna i kommunen beskrivs inte.

Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) och en risk för stora negativa konsekvenser (-2) med avseende på identitet.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för obetydliga konsekvenser (0) med avseende på identitet. (+1/0)	Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) till negativa konsekvenser (-2) med avseende på identitet. (0/-2)

5.2.3 Folkhälsa

Ljudmiljö

Nuläge

Nyköping växer och industriområden omvandlas till bostadsområden. En växande stad innebär mer trafik och fler transporter med tåg, flyg, lastbilar, bussar och bilar, vilka alla kan orsaka störningar. Inom Nyköpings kommun finns bullerutsatta områden som orsakas främst av Stockholm Skavsta flygplats, motorväg och järnväg. I kommunens finns även större områden som inte är störda av samhällsbuller där det finns möjlighet till rekreation.

Stora delar av Nyköping tätort är också i plankartan utpekade som bullerstörda områden. Nyköping saknar större industriområden med störande verksamheter men i staden finns många mindre verksamheter med lättare industri. Flertalet är lokaliserade i närhet till bebyggelse exempelvis avloppsreningsverk, värmeverk, lantbruk och skjutbanor. Störningar kan bland annat förekomma i form av bland annat buller.

Planförslaget

I den fysiska planeringen är det viktigt att ny bebyggelse placeras och utformas så att bullernivåer blir godtagbara i syfte att minska en negativ påverkan på människors hälsa. Inom Nyköpings kommun finns i nuläget bullerutsatta områden som orsakas av buller från Stockholm Skavsta flygplats. Inom flera områden överskrids också riktvärdena för trafikbuller i nuläget. Planförslaget innebär fortsatt en restriktiv hållning till bostadsbyggande inom det område som är bullerstört från Stockholm Skavsta flygplats, vilket är positivt ur hälsosynpunkt. Ny bostadsbebyggelse lokaliseras i planförslaget delvis utanför de utpekade bullerstörda områdena (bortsett från centralorten) vilket ger bra förutsättningar för en god ljudmiljö i dessa bostadsområden.

Kommunen är tydlig i sina ställningstaganden avseende buller i utvecklingsområden för bebyggelse inom de bullerstörda områdena. Ett exempel på detta är blandstad Dammgruvan där området rekommenderas att bebyggas med icke störande verksamheter och att ny bebyggelse kräver utredningar för buller från flyg, väg och järnväg för att utforma området så att gällande riktvärden uppnås. Begränsningar och rekommendationer beskrivs för om- och tillbyggnad av bostadshus så att riktvärden för buller inte överskrids.

Generellt leder förtätningar i stadsmiljö i form av fler och högre byggnader till ökad reflektion av ljud. Detta tillsammans med ökat antal boende på samma yta kan innebära att fler människor blir störda. Ställningstagandet att placering och byggnadsutformning bör prioriteras framför lokala bullerskyddsåtgärder kan bidra till att minska de negativa effekter som förtätningar kan leda till. Det kan i sin tur ge positiva konsekvenser för människors vardagsliv och boendemiljöer.

Planförslaget innebär att stora arealer verksamhetsområden förläggs främst utanför centralorten i redan bullerstörda områden nära kommunikationer. Detta innebär att verksamhetsområden i centralorten omvandlas eller utvecklas till ny bostads- och blandbebyggelse. Denna omvandling kan innebära att störande verksamheter lokaliseras i okänsliga miljöer där de är bättre lämpade. Detta möjliggör att ny bostadsbebyggelse kan utvecklas i tidigare verksamhetsområden i centralorten. Effekten är att befintliga boendemiljöers bullersituation förbättras och tillkommande bebyggelse tillskapas i områden med förutsättningar för god ljudmiljö. Detta medför en potential för positiva konsekvenser genom att störande verksamheter förläggs till nya verksamhetsområden i centralortens utkant och i redan idag bullerutsatta områden.

Planförslaget har en ambition om ett ökat antal invånare, vilket ökar transportbehovet och därmed även bullret från befintliga trafikleder likt nollalternativet.

Huvuddelen av resorna till och från kommunen sker i nuläget med bil, endast 5 % av resorna sker med kollektivtrafik. Planförslaget innebär en potential för ökad förflyttning av resande från bil till järnväg och kollektivtrafik, vilket minskar personbilstransporter.

Planförslaget innebär att satsningar på trafiknoder stärks med ambitionen att en överflyttning sker av biltransporter under 5 km till kollektivtrafik, gång och cykel. Förtätning av stadsmiljön i kombination med satsningar på trafiknoder kan innebära att behovet av egen bil minskar, vilket minskar bullerstörningarna från trafiken. Förslaget innebär därför en potential för positiva konsekvenser.

Ställningstagandet att planeringen bör eftersträva att en bättre ljudmiljö skapas än vad som är minimum enligt riktvärden ses som en väldigt god ambition. Det är ett mätbart och offentligt ställningstagande som sätter press i detaljplaneringen. Det kommer dock inte finnas någon utpekad andra part som följer upp att ambitionen uppföljs.

Sammantaget innebär det nya planförslaget en potential till positiva konsekvenser (+1) men även en risk för oförändrade konsekvenser (0) med avseende på ljudmiljön.

Nollalternativet

Inom Nyköpings kommun finns bullerutsatta områden som orsakas av buller från Stockholm Skavsta flygplats. Det är ur hälsosynpunkt positivt att gällande översiktsplan innebär en restriktiv hållning till byggande inom den zon som främst är utsatt för bullerstörning från Stockholm Skavsta flygplats.

I nollalternativet saknas en sammanhållen styrning av var i kommunen ny exploatering får tillkomma, vilket skapar risk för spridd bebyggelse med för litet resandeunderlag för att satsningar på exempelvis kollektivtrafik ska genomföras. Nollalternativet medför en risk för ett ökat privatbilberoende med potentiellt ökade bullernivåer som följd.

I gällande plan anges att industriområden omvandlas till bostadsområden med ny tillkommande bebyggelse. Då nya verksamhetsområden inte pekats ut i planen finns risk

för störningar från industri/verksamheter Detta medför en större risk att bebyggelseområdena inte uppnår en god ljudmiljö totalt sett och att enbart punktinsatser mot störande buller genomförs. Förslaget innebär risk för negativa effekter och konsekvenser avseende buller.

Med ökat antal invånare ökar trafiken och därmed även bullret från befintliga trafikleder. De trafikleder som i nollalternativet alstrar buller i Nyköpings centralort är främst väg 53, E4 samt järnvägen. Med ökat antal invånare och ökad trafik kan fler vägar i Nyköpings centralort bli utsatta för buller. I gällande plan skjuts hänsyn till avståndskrav från bulleralstrande verksamheter till nybyggnation till senare planskede, vilket medför risk för negativa konsekvenser.

Gällande plan förespråkar samlokalisering av transportinfrastrukturen vilket innebär att bullerpåverkan kan koncentreras till färre områden och "bullerkorridorer". Om inriktningen realiserar innebär det att bullerbelastningen i staden minskar genom mindre genomfartstrafik.

I gällande plan finns tre markområden utpekade för stora vindkraftsanläggningar. Buller som genereras från vindbruk kan påverka stora opåverkade områden, där dessa överlappar. Planen ger då vindbruket företräde. Det medför risk för negativ konsekvens för ljudmiljön.

Sammantaget innebär nollalternativet en risk för negativa konsekvenser med avseende på ljudmiljön. (-1)

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) men även en risk för obetydliga konsekvenser (0) avseende ljudmiljön.</p> <p>(+1/0)</p>	<p>Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för negativa konsekvenser (-1) avseende ljudmiljön.</p> <p>(0/-1)</p>

Luftkvalitet

Nuläge

Enligt kommunen överskrids inga miljökvalitetsnormer (MKN) för luft i Nyköpings kommun. Däremot överskrids miljökvalitetsmålet för halten partiklar för enskilda vägpartier och detta medför att cirka 700 personer exponeras för halter över målvärdet i sin bostad.

Planförslaget

Planförslaget har en tydlig strategi att omfördela transportmetoderna i kommunen. Biltrafiken i centralorten avses minska genom att tillskapa effektivare kollektivtrafik, införa trafiknoder för byte av transportmetod och förbättrade förutsättningar för gång- och cykeltransporter. Inom stadsdelar prioriteras gång-och cykeltrafik vid målpunkter. Detta medför att utsläppen till luft inte behöver öka i samma utsträckning som antalet invånare.

En omfördelning av verksamheter sker bort från centralorten till utkanten av den. En minskning av transporter kopplade till verksamheter och eventuella luftutsläpp från mindre industriverksamhet i centralorten innebär en minskning av utsläppen av främst partiklar och kväve(di)oxid i dessa områden. Planförslaget bedöms därför ha en potential till positiva konsekvenser för luftkvaliteten i stadsmiljön.

Samtidigt innebär förtätning av stadsmiljön att det blir fler boende per ytenhet och att ventilationen av förorenad luft kan bli sämre än i en glesare bebyggd miljö. Det kan medföra att fler blir berörda av de luftutsläpp som finns.

En satsning på stråken till järnvägen och hamnen i Oxelösund möjliggör att fler godstransporter sker med dessa färdmedel. Vid trafiknoder/platser där det sker en ökning och koncentration av tunga transporter utanför centralorten finns risk för negativa konsekvenser. I verksamhetsområdena i centralortens utkant finns en frihetsgrad i vilken typ av verksamhet som kan bedrivas. Detta innebär att det är möjligt att verksamheter som ger upphov till utsläpp till luft etableras i dessa områden, vilket skulle öka utsläppen totalt sett med risk att försämrade luftkvaliteten. Denna typ av verksamhet kan prövas var för sig men kommunen bör bevaka fördelningen av typen av verksamhet i den fortsatta planeringen. Det finns risk för negativa konsekvenser.

Planförslaget bedöms inte medföra några betydande konsekvenser för miljö kvalitetsnormen vid E4. I stadsmiljön finns det idag en risk att MKN överskrids i slutna gaturum på grund av dålig utvädring. Där kan även planförslaget innebära en risk för negativa konsekvenser.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär en förtätning i centralorten likt planförslaget, vilket medför att ventilationen av förorenad luft kan bli sämre än i nuläget och att fler invånare påverkas av utsläppen. Beroende av utformning av dessa områden kan förslaget innebära potential till positiva konsekvenser men även risk för negativa konsekvenser avseende luftkvaliteten.

Nollalternativet saknar en sammanhållen styrning av var i kommunen ny exploatering får tillkomma, vilket skapar risker för spridd bebyggelse med för litet resandeunderlag för att satsningar på exempelvis kollektivtrafik ska införas. Nollalternativet medför en risk för ett ökat privatbilberoende med potentiellt ökade luftutsläpp som följd.

I nollalternativet anges att industriområden omvandlas till bostadsområden med ny tillkommande bebyggelse. Detta tillsammans med att några nya verksamhetsområden inte pekas ut i planen innebär att tillkommande bostäder kan placeras nära befintliga verksamheter. Detta innebär en ökad risk för sämre luftkvalitet i stadsmiljön samt en svag potential till förbättring om befintliga verksamheter omvandlas till bostadsområden i centralorten.

Det finns ingen uppenbar risk att nollalternativet kan leda till sämre luftkvalitet längs med E4 och påverka miljö kvalitetsnormen negativt.

Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på luftmiljön.

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Sammantaget innebär det nya planförslaget potential för positiva konsekvenser (+1) med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på luftmiljö.</p> <p>(+1/-1)</p>	<p>Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på luftmiljön.</p> <p>(0/-1)</p>

5.2.4 Rekreation och friluftsliv

Nuläge

I Nyköpings kommun finns idag en variationsrik natur som har hög biologisk mångfald och goda möjligheter till friluftsliv hela året. Karaktäristiskt och unikt är den lågexploaterade örika skärgården med betydande natur- och rekreationsvärden. Regionalt viktigt är kust- och skärgårdsområdet med besöksnoder som Stendörren, Svärdsklova och Nävekvärn. Karaktäristiskt är också kommunens många gods och gårdar med kulturlandskap med lång kontinuitet. De stora sammanhängande barrskogsområdena i Kolmården och runt sjön Båven med sina förkastningsbranter har viktiga kvaliteter i form av tyst miljö och stora opåverkade områden. Idag är tillgängligheten till badplatser och strandområden begränsad på grund av privata tomter och vassrika stränder.

Tillgång till områden för friluftsliv nära hemmet för rekreation, lek, motion och möten i form av parker, strövvänliga skogsområden samt vandrings- och cykel- och kanotleder är god. Exempel på värdefulla områden nära centralorten i Nyköping är Åpromenaden, Hället, Lindbacke-Ryssbergen och Ekensberg. I några stadsdelar som Öster, Väster, och Högbrunn finns dock en brist på tillgängliga grönområden. I takt med ökad exploateringen ökar risken för förslitning av parker och närströvområden.

Planförslaget

Planförslaget anger att stor hänsyn ska tas till friluftslivets intressen och natur- och kulturvärden vid planering av bostäder och verksamheter. Tillgång till och kvalitet på parker och närströvområden ska säkerställas. Planförslaget beskriver även hur kommunens rekreations- och friluftsliv bidrar till ekonomisk försörjning, hög biologisk mångfald och kommunens attraktivitet. Detta visar på kommunens hållbara ställningstagande inom rekreation och friluftsliv.

Planen anger också att när grönområden och grönytor tas i anspråk för exploatering ska områdets kvaliteter identifieras och om möjligt ersättas eller kompenseras. Enligt planen bör alla boenden, arbetsplatser och skolor/förskolor ha högst 300 m till grönområde eller park. Enligt planen bör grönområdet/parken vara minst 1 ha och vård- och omsorgsboenden ha grönytor eller vatten synliga från fönstren eller i nära anslutning. Boverket rekommenderar att ha närpark inom 50 meter. Att i fortsatt planering öka ambitionen från 300 meter för grönområden till 50 meter till närpark skulle ge ytterligare positiva effekter på rekreation och friluftsliv.

Ett ställningstagande är att i det fall befintliga grönytor i centralorten tas i anspråk för exploatering ska områdets kvaliteter identifieras och om möjligt ersättas eller kompenseras.

I planförslaget anges att viktiga mark- och vattenområden som är av betydelse för allmänhetens och permanentboendes tillgänglighet till kust och skärgård långsiktigt bör säkerställas. Idag är tillgängligheten till badplatser och strandområden begränsad på grund av privata tomter och vassrika stränder. För sjön Båven och stora delar av Östersjökusten är strandskyddet utvidgat till 300 meter. Flera av de natur- och kulturmiljöer som är värdefulla och attraktiva kan också vara känsliga för påverkan från ett högre exploaterings- och besöksstryck vilket det finns en ökad risk för med ökande befolkning.

Kommunen har i planen pekat ut åtta områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Planen anger att LIS-områden inte kan omfatta skyddade områden och ska inte medföra att allmänhetens tillgång till stränder hämmas. Det är positivt att det i planen är formulerat hur utpekande och ianspråktagande av LIS-områden får göras. Det ger en tydlighet och ram för utveckling av landsbygd i strandnära lägen och tryggar allmänhetens tillgång till stränder.

Avseende ekosystemtjänster så anges att grön- och vattenområden ska finnas i tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna bidra till exempelvis friluftsliv. Vidare anger planen att vid exploatering av grönområden i centralorten ska områdets ekosystemtjänster identifieras, värderas och ersättas eller kompenseras.

Plankartan anger ett flertal stråk för natur- och friluftsområden, samt för centralorten friluftsstråk och natur och gröna kilar. För dessa områden gör kommunen ställningstagandet att stråkets/områdets höga värden för människors rekreation och naturupplevelser ska bevaras och utvecklas. Initiativ, utveckling och investeringar i eller i anslutning till stråket som bidrar till stråkets strategiska inriktning ska prioriteras.

Planförslaget innebär fortsatt mycket goda förutsättningar för rekreation och friluftsliv i kommunen. Mycket positiva konsekvenser erhålls på sikt då möjligheterna att ta sig mellan olika stadsdelar till fots och med cykel ökar, tillgängligheten till rekreationsområden förbättras. Det finns en viss risk för negativa konsekvenser och negativa kumulativa effekter kan uppstå om grönstukturer i staden successivt minskar på bekostnad av bebyggelse. Mindre parkytor vid förtätning gör att möjligheten till rekreation i större grönområden måste sökas längre från centrum.

Planen ger förutsättningar för möjligheten att utnyttja även markytor som inte hyser höga naturvärden då det finns inskrivet i planen att nya grönytor bör skapas i områden där det idag finns ont om sådana ytor.

Ställningstagande som slår fast att det vid planering av rekreationsanläggningar ska tas särskild hänsyn till barn och ungas förutsättningar och behov samt att platsen är tillgänglighetsanpassad är positivt. Närhet till parker gynnar äldre, personer med funktionsvariationer och barn.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära stora positiva (+2) konsekvenser för rekreation och friluftsliv i kommunen, men med en risk för mindre negativa konsekvenser om grönstukturer i staden successivt minskar på bekostnad av bebyggelse (-1).

Nollalternativet

37(68)

En utveckling enligt intentionerna i gällande översiktsplanen bedöms medföra positiva konsekvenser (+1) för rekreation och friluftsliv. Miljöer som är av stor betydelse för friluftsliv, rekreation och fysisk aktivitet betraktas som strategiskt värdefulla och ska beaktas i fortsatt planeringen och prövning. I jämförelse med planförslaget läggs dock inte samma tyngd vid att utveckla gång- och cykeltrafiken på bekostnad av biltrafiken. En risk för mindre negativa konsekvenser finns om grönstrukturer i staden successivt minskar på bekostnad av bebyggelse.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära positiva konsekvenser (+1) med risk för negativa konsekvenser (-1) för rekreation och friluftsliv,

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget positiva (+2) konsekvenser, med mindre risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på rekreation och friluftsliv. (+2/-1)	Sammantaget innebär nollalternativet positiva (+1) konsekvenser med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på rekreation och friluftsliv. (+1/-1)

5.2.5 Tillit

Planförslaget

Trygga miljöer

Det är positivt att det i planförslaget finns tydliga ställningstagandet kopplat till att planering ska ta hänsyn till möjligheten att förebygga brott. Ett ställningstagande för hur man ska arbeta med frågan ökar möjligheten till uppföljning och måluppfyllelse. Det är också positivt att det finns ett kapitel kopplat till brott och trygghet under kapitlet *Miljö- och riskfaktorer*.

Planförslaget anger att vid utveckling av bebyggelse i eller i anslutning till socioekonomiskt utsatta områden bör en social konsekvensanalys upprättas. Detta är positivt ur ett hållbarhetsperspektiv då insatser och arbete med sociala aspekter är viktigt för att nå ett hållbart samhälle och kan ge positiva effekter även inom andra aspekter. Upprättandet av en social konsekvensanalys räcker dock inte för att säkerställa att man kommer att uppnå positiva effekter. Viktigt är att i kommande planering ser till resultaten i genomförda analyser och strävar efter att använda informationen på ett sätt som leder till positiva effekter.

Inkludering och delaktighet

Det är positivt att kommunen under arbetet med översiktsplanens har genomfört dialoger med medborgare.

I översiktsplanen har kommunen generellt valt formuleringar och ordval som på ett tydligt sätt omfattar alla, oavsett identitet och tillhörighet. Det är positivt att man speglar värderingarna och ambitionerna som slås fast genom ställningstaganden i beskrivande och introducerande text.

Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på tillit.

Nollalternativet

Trygga miljöer

I översiktsplanen från 2013 trycker kommunen på vikten att miljö-, hälso- och säkerhetsfaktorer ska belysas tidigt i kommunens olika samhällsplaneringsfrågor samt att planläggning ska ske på ett sådant sätt att människors hälsa och välbefinnande säkerställs. Det saknas dock tydlighet kring hur det arbetet ska bedrivas och säkerställas.

Kommunfullmäktige antog i december 2020 *Handlingsprogram för en säkrare och tryggare kommun*. I handlingsplanen beskrivs att kommunens uppdrag är att minimera risker och vara så väl rustade som möjligt samt när det hänt vara på plats så snabbt som möjligt med de resurser som krävs för att göra en skadeavhjälpanande insats. Kommunen har i handlingsplanen som övergripande mål att Nyköping ska upplevas som en trygg kommun och ha en god folkhälsa samt att utsattheten för brott, olyckor, bränder och samhällskriser ska minska.

Inkludering

Nollalternativet innebär att Nyköping inte förväntas växa i högre takt än det gjorde under 2000-talet. I nollalternativet är det framförallt möjligheterna att bo på landsbygden som ska underlättas. Trygga miljöer nämns endast ett fåtal gånger i gällande översiktsplan och då kopplat till risk och säkerhet i verksamhetsområden och på parkeringsplatser, inte trygghet i bostadsområden eller offentliga platser. Invånarnas möjlighet till påverkan tas inte upp i gällande översiktsplan. Det saknas en tydlig planering för offentliga platser eller mötesplatser.

Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för negativa (-1) konsekvenser med avseende på tillit.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammanlagt innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på tillit. (+1/-1)	Sammanlagt innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för negativa (-1) konsekvenser med avseende på tillit. (0/-1)

5.2.6 Vardagsliv

Planförslaget

Flera olika delar av översiktsplanen ger rekommendationer som påverkar vardagslivet. Det finns också en potential att förtydliga viljeinriktningen för att främja att en god social hållbarhet kopplat till kommuninvånarnas vardagsliv.

I planens temakapitlet *Transport* finns en tydlig inriktning för hur det ska vara möjligt att röra sig, cykla och gå, dock främst beskrivet utifrån ett tekniskt/praktiskt perspektiv. Att

planförslaget har ställningstaganden för att alla människor i kommunen ska ha tillgång till fritid, idrott och kultur genom att de på ett hållbart sätt kan ta sig till dessa ger förutsättningar att främja den sociala hållbarheten.

I planens framtids-trend *Ökade krav och förväntningar på välfärden* beskrivs hur efterfrågan på upplevelser, kultur, idrott och friluftsliv ökar i takt med att människor får sina basbehov tillgodosedda. Detta i sin tur sätter krav på ytor för dessa aktiviteter och att det finns en förväntan hos invånarna att ha god tillgänglighet och närhet till dessa. Det är positivt att man identifierar att detta kan öka behovet av att kunna samnyttja lokaler. Detta är ett viktigt ställningstagande som spelar roll för att folkhälsan i kommunen.

Några av de viktiga ställningstaganden som främjar social hållbarhet har formulerats under planens avsnitt *Utbildning och samhällsservice*. Där beskrivs bland annat att barn och övriga invånares behov av grönytor ska säkerställas och att samnyttjande av skoltomhusytor ska eftersträvas. Det fastslås även att planeringen ska eftersträva en fria enligt Boverkets rekommendationer, men att anpassningar kan göras utifrån platsens olika förutsättningar. I det fall rekommenderade ytor inte kan uppnås är det viktigt att redovisa varför samt hur detta ska kompenseras i vidare planering.

Det är positivt att planen under *Utmaning – hållbara boendemiljöer* beskriver vikten av att det i en bostadsort ska finnas tillgång till olika boendetyper och upplåtelseformer samt förskola, skola och omsorgsboende. Att skapa möjligheter för alla människor, oavsett livssituation att leva och utvecklas är en stark grund för ett bra vardagsliv. Det hjälper även att undvika heterogena boendemiljöer och skapar underlag för utveckling av ett socialt robust samhälle.

Sammantaget innebär planförslaget potential för stora positiva konsekvenser (+2) med risk för obetydliga konsekvenser (0) med på avseende vardagsliv.

Nollalternativet

I gällande översiktsplan saknas åtgärder för att främja ett bra/effektivt vardagsliv. Den planering som påverkar vardagslivet är endast beskrivna på övergripelig nivå och berör främst utvecklingen av stora infrastruktursatsningar. I planen rekommenderas att mark som är planlagd för natur och friluftsliv ska stärkas och utvecklas, men det finns få konkreta förslag på hur dessa miljöer är en del av vardagen för invånarna.

Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) och en risk för negativa konsekvenser (-1).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget potential för stora positiva konsekvenser (+2) med risk för obetydliga konsekvenser (0) med på avseende vardagsliv. (+2/0)	Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för negativa (-1) konsekvenser med avseende på vardagsliv. (0/-1)

5.2.7 Risk och säkerhet

Nuläge

40(68)

RAPPORT
2021-06-02

Inom kommunen finns riskobjekt som kan ge upphov till olyckor som kan påverka människor. Fyra vägar och två järnvägar: E4, riksväg 52 och 53, länsväg 224 samt järnvägssträckorna Södra stambanan samt TGOJ-banan utgör riskobjekt i kommunen, där samtliga är primära transportleder för farligt gods. Nyköpings kommun har fem stycken länsvägar som är sekundära transportleder för farligt gods.

En olycka på väg eller järnväg kan påverka människor och ge upphov till effekter på miljön vid exempelvis brand i tåg/fordon eller vid en urspårning/avåkning. Riktlinjer avseende olika avstånd från bebyggelse till väg och järnvägen brukar tillämpas för att sänka risknivån.

Utöver transportleder finns riskobjekt i form av drivmedelsstationer och andra verksamheter som bedriver riskfyllda verksamheter.

Skyddsobjekt utgörs av de personer som kan påverkas av riskobjekt och olyckor, till exempel närboende, människor på skolor, arbetsplatser och personer i trafiken. Därutöver är även samhällsviktiga funktioner skyddsobjekt.

Det finns inom kommunen stora områden med hög risk för radonförekomst. Många befintliga bebyggelseområden och flera utvecklingsområden för blandbebyggelse både i tätort och på landsbygden ligger inom sådana högriskområden.

Planförslaget

Kommunen har i planförslaget en uttalad strategi att öka säkerheten och tryggheten i bebyggelsestrukturen i hela kommunen oavsett närhet till olycksrisker genom att genomföra adekvata åtgärder kopplade till riskerna.

Planförslaget har ställningstaganden om riskobjekt och riskfyllda verksamheter och hur lovgivning ska hanteras i verksamheternas närhet. Kommunen pekar ut transportleder rekommenderade för transport av farligt gods och har tydliga ställningstaganden kopplat till lokalisering av typ av bebyggelse samt avståndsrekommendationer.

Både planförslaget och nollalternativet förutsätter att Ostlänken är trafiksatt år 2040 vilket innebär att mängden gods som transporteras på Södra stambanan kan öka. En möjlig följd effekt är att gods (däribland farligt gods) som transporteras på väg minskar eller är oförändrad förutsatt att den totala mängden gods som transporteras inte ökar. Detta innebär att risken för olycka med farligt gods på väg i kommunen minskar.

Avståndsrekommendationerna för transportled av farligt gods står i konflikt med flertalet nya utvecklingsområden i centralorten, däribland bebyggelseområde Spelhamnen och Kungshagen, Högbrunn och Södra Hållet. Kommunen har dock en uttalad tydlighet i sina ställningstaganden avseende att möjliggöra en säker miljö för de som bor eller vistas i kommunen. Planer att bygga inom definierade riskområden ska föregås av en detaljerad riskbedömning innan beslut om detaljplan och bygglov tas. Planförslaget anger en tydlighet i att inte placera skyddsvärda objekt inom ett riskområde för ett riskobjekt. Planförslaget bedöms inte leda till ökade risker om ställningstagandena följs.

Kommunen har tagit fram förslag till riktlinjer för skyddsavstånd utifrån vilken typ av markanvändning som planeras för. Om den framtagna riktlinjen tillämpas kan den underlätta i planprocessen och skapa bra förutsättningar för stadsutveckling och säkerhet i Nyköpings kommun.

Planförslagets satsning på trafiknoder och bebyggelseutveckling i områden med god tillgänglighet bedöms innebära förutsättningar för god tillgänglighet för räddningstjänsten vid en insatsförmåga. I det fortsatta planarbetet bör räddningstjänstens insatsförmåga beaktas.

Planen anger att vid planläggning och bygglov ska risken för radon beaktas. En riskutredning ska enligt planen göras vid bostadsexploatering i högriskområden för radonförekomst.

Att planering av stråk till bland annat skola och samhällsservice bör prioriteras och utvecklas som trygga och säkra bidrar både till ökad säkerhet och en positiv påverkan på den sociala hållbarheten.

Belysandet av det faktum att man främjar en hållbar utveckling genom att tidigt beakta miljö- och riskfaktorer för att minska risken för skador och olägenheter är positivt. Klimatförändringar väntas leda till större risker kopplat till exempelvis översvämning, ras och skred och det är positivt att kommunen identifierar att arbetet med att förhindra detta kan minska omfattande åtgärder och kostnader. Detta ger positiva effekter på bedömningen.

Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för att obetydliga konsekvenser (0) med avseende på risk och säkerhet.

Nollalternativet

Både planförslaget samt nollalternativet förutsätter att Ostlänken är trafiksatt år 2040 vilket innebär att mängden gods som transporteras på Södra stambanan kan öka. En möjlig följd effekt är att gods (däribland farligt gods) som transporteras på väg minskar eller är oförändrad förutsatt att den totala mängden gods som transporteras inte ökar. Detta innebär att risken för olycka med farligt gods på väg i kommunen minskar.

I gällande plan beskrivs rekommendationer för skyddsavstånd till väg och järnväg samt för planläggning närmare än 150 meter från riskobjekt eller led för farligt gods och vad som gäller. Nollalternativet saknar tydliga ställningstaganden avseende risk och säkerhetsfrågorna kopplat till nybyggnation som skulle kunna innebära ett ökad stöd i prioriteringen i senare planskeden.

Nollalternativet innebär viss risk att bebyggelse hamnar spritt i kommunen även om majoriteten av ny bebyggelse ligger inom tätorten. Flera platser för ny bebyggelse har betydligt sämre lägen avseende tillgänglighet för räddningsinsatser.

Nollalternativet innebär att nuvarande översiktsplan fortsätter att gälla och att risk och säkerhetsnivån i boendemiljöer och offentliga miljöer i stort sett förblir oförändrad (0).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för att obetydliga konsekvenser (0) med avseende på risk och säkerhet. (+1/0)	Sammantaget innebär nollalternativet att säkerhetsnivån i boendemiljöer och offentliga miljöer i stort sett förblir oförändrad. (0/0)

5.3 Ekonomisk hållbarhet

5.3.1 Lokal och regional ekonomi

Nuläge

Antalet personer som är 80 år och äldre i Nyköpings kommun förväntas öka kraftigt under den närmaste tioårsperioden. Detta kommer att innebära stora förändringar i den lokala och regionala ekonomin bland annat då detta får stora konsekvenser för äldreomsorgen och sjukvården. Antalet barn och unga förväntas också öka kraftigt, vilket innebär ökande behov inom förskola, grundskola och gymnasieskola. Antalet invånare i arbetsför ålder ökar däremot totalt sett långsamt. Denna kombination, där andelen personer utanför arbetsför ålder ökar mer än andelen personer i arbetsför ålder, påverkar den lokala och regionala ekonomin. De demografiska förändringarna innebär ökade kostnader för kommunerna samtidigt som skatteintäkterna minskar.

Planförslaget

Kommunens vision är att kunna erbjuda sina kommuninvånare en välutbyggd samhällsservice där alla människor i kommunen har lika tillgång till utbildning, sjukvård och övrig samhällsservice. För att kunna erbjuda kommuninvånarna detta, behöver kommunens resurser nyttjas så effektivt som möjligt. Detta innebär bland annat att skapa förutsättningar för samnyttjande av lokaler och utomhusytor. En ökad flexibilitet i markanvändning ger ökad kapacitet att möta ändrade förutsättningar från omvärlden.

För att kunna finansiera en välutbyggd samhällsservice krävs det ett bra skatteunderlag. Om befolkningen består av en stor andel unga arbetsföra personer kommer skatteunderlaget vara gott men om befolkningen i till stor del, relativt de andra åldersgrupperna i befolkningen, består av personer som inte är i arbetsför ålder kommer skatteunderlaget att vara sämre. Översiktsplanen beskriver hur antalet personer som befinner sig utanför arbetsför ålder kommer att öka under det kommande decenniet. Planen beskriver även att detta kommer att ha stora konsekvenser på vilken samhällsservice som kommunen behöver erbjuda. Planen beskriver även att antalet invånare i arbetsför ålder som andel av den totala befolkningen kommer att öka långsamt. Planen beskriver också hur den översiktliga planeringen av kommunen kommer att påverkas av de demografiska förändringarna.

Översiktsplanen lyfter både upp och analyserar effekterna av den förväntade demografiska utvecklingen. Den beskriver även hur detta kan komma att påverka den översiktliga planeringen.

Något som saknas i översiktsplanen är förståelsen över att kommunala investeringar inte ska minska för att den kommunala planeringen ska vara ekonomiskt hållbar. Att i regel minska de kommunala investeringarna har inte en direkt positiv påverkan på den ekonomiska hållbarheten. Det handlar snarare om att kommunala investeringar behöver vara effektiva och rätt riktade, det möjliggör för en mer ekonomiskt hållbar planering av kommunen. Att se över de kommunala driftkostnaderna och att säkerställa att de är

kostnadseffektiva kan ses som ett steg i rätt riktning mot en mer ekonomiskt hållbar utveckling.

Sammantaget innebär planförslaget en potential till positiva konsekvenser (+1) för lokal och regional ekonomi utan en betydande risk för negativa konsekvenser (0).

Nollalternativet

Nyköpings kommun hade ungefär samma befolkningsökningssmål i gällande plan som i planförslaget, d.v.s. ca 700 nya invånare per år. Befolkningstillväxten kommer bland annat att ske när Ostlänken ligger på plats. I planen diskuteras vilka tre åldersgrupper som bedöms öka mest till 2030; barn upp till 13 år, unga vuxna från 20 år till 39 år samt äldre över 80 år. Då kommunen har gjort en analys av vilka åldersgrupper som kommer att öka mest till 2030 skapar kommunen bra förutsättningar till att utveckla för målgruppen korrekt avsedda boendemiljöer och samhällsfunktioner. Gällande plan ger dock otillräckliga möjligheter att skapa förutsättningar för den önskade befolkningstillväxten, med de begränsade marktillgångar kommunen har.

I gällande plan finns en beskrivning av hur kommunen ska möjliggöra för en befolkningstillväxt på 700 personer per år, men förklarar inte strategier för att locka till sig fler personer i arbetsför ålder. Resonemang om skatteunderlag förs inte.

Sammantaget innebär nollalternativet en risk för negativa konsekvenser (-1) samt obetydliga konsekvenser (0).

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för obetydliga konsekvenser (0) med avseende på lokal och regional ekonomi.</p> <p>(+1/0)</p>	<p>Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på lokal och regional ekonomi.</p> <p>(0/-1)</p>

5.3.2 Service

Nuläge

Behovet av samhällsservice och utbildning i Nyköpings kommuns är diversifierat utifrån både geografisk placering och demografisk utveckling. Till exempel har Nyköpings tätort en annan typ av behov av samhällsservice, jämfört med landsbygden och de mindre urbana områdena. Till exempel finns det kapacitet för fler elever i skolor och förskolor inom flera orter på landsbygden. Samtidigt finns det ett underskott av platser i Nyköpings centralort och där behöver fler platser tillskapas. Andelen äldre ökar i Nyköping och därmed ökar även omsorgsbehovet. Antalet ensamhushåll ökar och behovet av omvårdnad är oftast större för den som bor ensam. Efterfrågan på mer anpassade boenden för äldre kommer att öka och nya boendeformer behöver utvecklas.

Planförslaget

Service innefattas av både utbildning och samhällsservice och de två delarna omfattar offentliga lokaler och funktioner som förskolor, skolor, vård- och omsorgsboenden. Förtätning och utbyggnad av befintliga områden skapar goda förutsättningar för att redan etablerad samhällsservice och utbildning kan utgöra en bas för att möta befolkningstillväxten.

En av utmaningarna kopplade till samhällsservice ligger i att utveckla befintliga verksamheter så att de möter framtidsbildens behov på ett effektivt sätt. För att kunna erbjuda de nya invånarna en samhällsservice av god kvalitet måste det finnas underlag för detta. Det kräver bland annat stora investeringar både i att bygga upp och att förvalta samhällsservicen.

En annan utmaning kopplad till utvecklingen av kommunens samhällsservice är att andelen äldre kommer att öka och därmed behovet av omsorgsnära tjänster. Likaså kommer efterfrågan på mer anpassade boenden för äldre att öka och nya boendeformer behöver utvecklas. Kommunen har tydligt beskrivit hur de planerar skapa förutsättningar för att kunna samnyttja lokaler samt att det vid den översiktliga planeringen tar hänsyn till alla gruppers livssituation. Ett tydligt ställningstagande i kommunens översiktliga planering gällande samhällsservice och utbildning är att den strategiska planeringen av både skolor och samhällsservice ska utgå från kunskap om hur demografi, förutsättningar och livsvillkor är fördelade i kommunen. Detta innebär att beslut kring utvecklingen och driften av både utbildning och samhällsservice kommer ske med kunskap som grund, vilket möjliggör för en ekonomiskt hållbar utveckling.

Planförslagets beskriver även tydligt hur kommunen kommer att prioritera samlokalisering, vilket innebär att flera sociala värden kan nås, som till exempel förbättrad integration. Ett samutnyttjande möjliggör även för en ökning av nyttjandegraden på lokaler och skapar en flexibel samhällsservice som möter invånarnas växlande beroende på var de befinner sig i livet. En utmaning kopplad till multifunktionella lokaler är att hitta lokaler som kan fungera för flera olika ändamål. Risken att investeringarna som krävs för att bygga upp den flexibla och multifunktionella stadsmiljön blir för stora och att servicen inte blir jämlik för alla kommuninvånarna.

Översiktsplanen tydliggör även hur lokaler för utbildning och samhällsservice i första hand ska ske i områden som har god kollektivtrafikstillgänglighet, vilket även det är positivt ur hållbarhetsperspektiv.

Sammantaget innebär planförslaget en potential för positiva konsekvenser (+1) med en risk för obetydliga konsekvenser (0) vad gäller samhällsservice.

Nollalternativet

I gällande översiktsplan ligger fokus på att ny service inom skola, omsorg och vård behöver utvecklas. Samhällsservicen ska i första hand vara områdesanknuten. Planen beskriver även att nya boendeformer som gruppboenden och servicelägenheter ska integreras i nya bostadsprojekt.

I gällande översiktsplan ligger fokus även på utvecklandet av den kommersiella servicen i Nyköping, som ska fortsätta att vara kommunens knutpunkt gällande kommersiell service.

I nollalternativet saknas en beskrivning av hur utvecklingen av Nyköpings kommuns samhällsservice ska ske samtidigt som man utgår från en stor årlig befolkningstillväxt (med 700 nya individer per år) samt den åldrande befolkning.

Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med en risk för stora negativa konsekvenser (-2).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser med risk för obetydliga konsekvenser (0) med avseende på service. (+1/0)	Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för stora negativa konsekvenser (-2) med avseende på service. (0/-2)

5.3.3 Näringsliv och besöksnäring

Nuläge

Nyköping har ett differentierat, konkurrenskraftigt och växande näringsliv. Nyköpings kommun har en god branschbredd och en modern företagsstruktur med både små och medelstora företag med god tillväxttakt. Det geografiska läget och möjligheten till goda kommunikationsmöjligheter med tåg, bil och flyg gör kommunen och regionen attraktiv. Nyköpings kommuns näringslivstillväxt sker främsta genom det befintliga näringslivet. Att de entreprenörer som redan finns i kommunen har goda förutsättningar att verka och växa har högsta prioritet. Kommunen arbetar samtidigt proaktivt för att attrahera nya företag och investerare som vill satsa långsiktigt och som kompletterar det lokala utbudet och stärker kommunens profil.

Planförslaget

I Nyköpings kommuns näringslivsstrategi för 2018–2023 står det att Nyköpings kommun ska vara en kommun med stabil och hållbar näringslivstillväxt samt att det ska vara lätt att etablera, driva och utveckla företag i kommunen. För att Nyköpings kommun ska fortsätta att vara en attraktiv och framgångsrik kommun bör även planer kring hur man planerar att utveckla arbetslivet och näringslivet inkluderas i översiktsplanen. De mål som kommunen sätter upp i näringslivstrategin är att det ska ske en ökning av tillväxten i näringslivet. Detta ska främst ske genom ett ökat antal företag och arbetsställen. Kommunen har även som mål att stärka sin kompetensförsörjning samt möjliggöra för ett attraktivt företagsklimat.

Planförslagets beskrivning av hur näringslivet ska bedrivas och utvecklas hållbart inkluderar beskrivningar av hur näringslivet tillsammans med bostäder, samhällsservice och fritidsaktiviteter skapar en blandstad. Med en blandstad där närheten mellan de fyra delarna (näringsliv, bostäder, samhällsservice och fritidsaktiviteter) minskar behovet av längre transporter, vilket är positivt avseende alla tre hållbarhetsaspekterna.

Planförslagets ambition är att Nyköping år 2040 ska ha ett starkt och jämställt näringsliv som både lokalt och regionalt drar nytta av den storregionala, nationella och

internationella tillgängligheten av Stockholm Skavsta flygplats och Ostlänken. Planen beskriver även hur kommunen kommer att stärka invånarnas möjlighet att försörja sig utanför centralorten, vilket bidrar till en bredd i näringslivet. Besöksnäringen som en del av näringslivet är en viktig del av kommunens profil och näringen bidrar även till fler arbetstillfällen. Stockholm Skavsta är även en viktig arbetsplats och att säkra flygplatsens fortlevnad har en positiv inverkan på antalet arbetstillfällen i kommunen och regionen. Stockholm Skavsta flygplats har dock en stor ekologisk påverkan och att säkerställa bevarandet av och främja utvecklingen av flygplatsen motsäger kommunens initiala ställningstagande att den ekologiska hållbarheten sätter ramarna för kommunens utveckling.

Kommunens ställningstagande om att stärka och skapa fler besöksnoder samt arbeta mot en balanserad klustring visar på hur kommunen planerar att skapa arbetstillfällen och möjliggöra för fler verksamheter utan centralorten. Ställningstagandet gällande klustring visar hur kommunen planerar att stärka företagens konkurrenskraft samtidigt som det erbjuder en funktionsblandad stad. Genom att planera för en stor bredd av verksamheter minskar kommunens sårbarhet men skapar även utmaningar i att tillgodose olika näringslivsinriktningars behov.

I planförslaget beskrivs även hur man kommer att använda sig av olika branschprognoser och andra relevant fakta för att få en större förståelse för hur näringslivet kan komma att utvecklas inom de närmaste åren. Planförslaget tar även upp frågan gällande lokaliseringen av näringsverksamheter som inte är störande (t.ex. kontor och handel). Kommunen menar genom att placera sådana verksamheter i nära anslutning till var invånare bor och umgås skapas bättre förutsättningar för att resorna som behöver göras i tjänsten sker med utgångspunkt i gång-, cykel- och/eller kollektivtrafik.

Det finns flera faktorer som påverkar hur förutsättningar för ett framgångsrikt näringsliv ser ut. Genom att utveckla Nyköpings näringsliv och öka antalet arbetstillfällen möjliggörs för en ekonomisk bärkraft där Nyköpings identitet stärks.

Planförslaget beskriver tydligt var man ska lokalisera besöksnäringen och turismen och beskriver de positiva effekterna med hur kommunen ska utveckla turismnäringen. Turismen och besöksnäringen ska kraftsamlas kring redan befintliga knutpunkter för att hushålla med kommunens mark- och vattenresurser. Genom att knyta besöksnäringsspunkter till varandra möjliggörs även för samarbeten mellan näringsidkare inom området besöksnäring, vilket skapar fördelar för såväl kommuninvånare som besökare. Beskrivning av turismens förutsättning och avsikter när det gäller hur den avses att utvecklas fram till 2040 saknas dock. I Nyköpings besöksstrategi för 2017–2023 framgår att kommunen strävar efter att ha en stark besöksnäring med flera nationella och internationella besökare. Strategin presenterar även fokusområden för besöksnäringen. Fokusområdena är bland annat evenemang, idrott och uteliv, närheten till Stockholm Skavsta, affärsmässiga möten samt Nyköpings, och Sörmlands, fina matvaror och maktutveckling. Frågor kring hur besökare transporterar sig till Nyköping och om besöken främst av affärsmässiga skäl eller på sin fritid utvecklas inte.

Det som saknas i planen är beskrivningar kring hur näringslivet ska möjliggöra för en mer social och ekologisk hållbar utveckling. Det saknas information om hur kommunen ska säkerställa hur besöksnäringen och näringslivet i stort inte i allt för stor utsträckning påverkar den sociala och ekologiska hållbarheten. Om besöksnäringen utvecklas och förbättras sett till tillgängligheten finns det en risk att besöksnäring som beror på

naturområden blir exploaterade över den grad mot vad de klarar av och då får för stora påfrestningar.

Planförslaget har stora möjligheter till att bidra till kommunen och näringslivets konkurrenskraft. Sammantaget innebär planförslaget potential till stora positiva konsekvenser (+2) men risk för obetydliga konsekvenser (0).

Nollalternativet

Det finns mycket litet skrivet om näringslivet och besöksnäringen i gällande plan. Det framgår dock att det finns en hög planberedskap med flera arbetsplatsområden för industri, handel och kontor med målsättningen att kunna erbjuda alternativa lägen för företag som vill etablera sig i Nyköping.

Möjligheten för kommunen att anpassa sig till nya behov och utmaningar redovisas i gällande plan. Någon vidare beskrivning på hur kommunen ska prioritera och möjliggöra för att tillhandahålla så olika näringslivsinriktningars behov saknas.

Sammantaget innebär nollalternativet en risk för små negativa konsekvenser (-1) och en potential för små positiva konsekvenser (+1) med avseende på näringslivet.

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Sammantaget innebär planförslaget potential till mycket stora positiva konsekvenser (+2) med risk för obetydliga konsekvenser (0) med avseende på näringsliv och besöksnäring.</p> <p>(+2/0)</p>	<p>Sammantaget innebär nollalternativet potential för positiva konsekvenser (+1) med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på näringsliv och besöksnäring.</p> <p>(+1/-1)</p>

5.3.4 Arbetstillfällen

Nuläge

Ett konkurrenskraftigt näringsliv är en förutsättning för hållbar utveckling, detta då ett starkt näringsliv skapar arbetstillfällen, både hos producenter och leverantörer. Att ha ett jämställt och starkt näringsliv skapar arbetstillfällen. Nyköping har ett relativt brett och diversifierat näringsliv, vilket också möjliggör för flera olika typer av arbetstillfällen. Att kunna erbjuda olika typer av arbetstillfällen stärker också arbetsmarknadens styrka och minskar arbetsmarknadens sårbarhet vid konjunktursvängningar.

Planförslaget

Arbetstillfällen föreslås utvecklas genom att fokusera på bebyggelseutveckling och infrastruktursatsningar i utpekade noder. Detta i sin tur ger goda förutsättningar för bland annat en ökning av antal arbetstillfällen. I planen beskrivs även att antalet arbetstillfällen kommer att öka när näringslivet utvecklas.

Genom att möjliggöra för enskilda näringsidkare och mindre företag samt ha ett flexibelt markutnyttjande beskriver planförslaget hur kommunen avser att behålla samt utöka antalet arbetstillfällen i kommunen. Ett aktivt arbete med att tillgängliggöra arbetsplatser

genom att förbättra befintliga samt skapa nya kommunikationsstråk (för gång-, cykel- och kollektivtrafik) till nya och befintliga bostadsområden kan ge kompetensförsörjning för arbetsgivare och skapar därmed även arbetstillfällen i kommunen. Detta kommer i sin tur att öka efterfrågan på nyetableringar. Kommunen gör ett tydligt ställningstagande i översiktsplaneringen genom att uttryckligen skriva att kommunen är positiv till näringslivsutvecklingen som sker utanför centralorten. Detta kan ha stor inverkan på antalet arbetstillfällen som finns utanför Nyköpings centralort och på landsbygden, något som är positivt ur ett hållbarhetsperspektiv.

Planförslaget pekar tydligt ut var kommunen avser att placera verksamheter utifrån ett antal olika kriterier. Planförslaget diskuterar dock inte frågan gällande att en ökad befolkning kan innebära en risk för brist på arbetstillfällen.

I Nyköpings kommuns underlagsdokument "Tillgänglighet som motor för flygplatsutvecklingen" från 2015 beskrivs effekterna av hur en nedläggning av Stockholm Skavsta skulle påverka antalet arbetstillfällen i Nyköpings kommun på lång sikt. Om Stockholm Skavsta flygplats läggs ned skulle det skapa ett bortfall av drygt 1 400 arbetstillfällen i 500 företag. Om det istället sker en utökning av flygtrafiken skulle det på lång sikt generera 900 arbetstillfällen i 360 företag. Resonemang kopplat till Stockholm Skavsta sett till näringslivet och antalet arbetstillfällen saknas i översiktsplanen.

Utvecklingen av Stockholm Skavsta påverkar dock inte bara arbetsmarknaden utan även andra delar som Nyköpings kommuns totala klimatpåverkan, tillgängligheten, näringslivet och så vidare. Ett ställningstagande om Stockholm Skavsta flygplats ska utvecklas eller avvecklas behöver därför tas i ett större grepp – där alla hållbarhetsperspektiven vägs in.

Sammantaget innebär planförslaget en potential för positiva konsekvenser (+1) med risk för negativa konsekvenser (-1).

Nollalternativet

Frågan om arbetstillfällen presenteras inte alls i den gällande översiktsplan. Detta medför att det varken finns någon tydlig strategi kring hur kommunen ska bibehålla eller öka antalet arbetstillfällen. Att ha en plan för hur kommunen ska bibehålla eller öka antalet arbetstillfällen blir ett krav när kommunen dessutom planerar att ha en stor inflyttning varje år.

Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med en risk för stora negativa konsekvenser (-2).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget potential för positiva konsekvenser (+1) med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på arbetstillfällen. (+1/-1)	Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med en risk för stora negativa konsekvenser (-2) med avseende på arbetstillfällen. (0/-2)

5.3.5 Klimatanpassning och översvämningsrisk

Nuläge

Nyköping som tätort har vuxit fram vid den skyddade havsvik där flera farbara och fiskrika åar mynnar.

De flesta av kommunens mindre tätorter har sitt ursprung i goda transportlägen, i äldre tid längs vattenleder eller knutpunkter för vägar och senare vid järnvägsstationer.

Bebyggelsen har traditionellt placerats i övergången mellan det öppna landskapet i dalgångarna och skogen. Fortfarande följer bebyggelseutvecklingen i stort sett samma mönster där huvuddelen av nybyggnationen sker inom eller i anslutning till centralorten.

I några tätorter är det idag brist på grönytor.

Planförslaget

Det är positivt att planförslaget har en tydlig plan för hur översvämningshotade områden ska planeras. Detta baseras främst på översvämningsrisk. Det lokala omhändertagandet av dagvatten och multifunktionella ytor är till för flera funktioner, dels estetik men även ett sätt att jobba med klimatanpassning. Det är också positivt att planen anger att om grönytor, vilka är viktiga för rening av dagvatten och infiltration, tas i anspråk för exploatering ska områdets kvaliteter identifieras och om möjligt ersättas eller kompenseras. Det finns också ställningstagande för bebyggelse i Nyköpings centralort om att användning av träd och grönområden för temperaturutjämning ska beaktas i planeringen.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära en potential för positiva konsekvenser (+1) med risk för obetydliga konsekvenser (0), med avseende på klimatanpassning och översvämningsrisk.

Nollalternativet

Nollalternativet hanterar inte översvämningsrisk eller klimatanpassning utan beskrivs som en framtidsutmaning vilket får anses vara en stor negativ konsekvens.

Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för stora negativa konsekvenser (-2) med avseende på klimatanpassning och översvämningsrisk.

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Sammantaget innebär planförslaget potential för positiva konsekvenser (+1) med risk för obetydliga konsekvenser (0), med avseende på klimatanpassning och översvämningsrisk.</p> <p>(+1/0)</p>	<p>Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för stora negativa konsekvenser (-2) med avseende på klimatanpassning och översvämningsrisk.</p> <p>(0/-2)</p>

5.3.6 Areella näringar och resurshushållning

Nuläge

Idag finns stora arealer av både jordbruks- och skogsbruksmark inom kommunen. Mycket goda odlingsbetingelser för jordbruk finns strax utanför Nyköpings centralort, i Kiladalen, runt Stigtomta, Husby- Oppunda, Runtuna och Tystberga.

Planförslaget

I planförslaget prioriteras förtätning i tätorten, men viss bebyggelseutveckling sker på åkermark, bland annat vid Arnö.

Enligt planen ska mark av betydelse för jord- och skogsbruket skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt jord- och skogsbruk. Planen anger vidare att orternas utveckling ska ske främst genom förtätning. Om rimlig alternativ placering inte finns för utveckling av bebyggelsenod kan bebyggelse på jordbruksmark prövas. Enligt planen bör utveckling i detta fall prioriteras på svårbrukad och lågproduktiv mark. Detta bedöms ge en viss risk för negativa konsekvenser då tätortsnära jordbruksmark bebyggs och styckas upp samtidigt som planen anger en prioriteringsordning som ger förutsättningar för att värna jord- och skogsbruksmark.

Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på areella näringar och resurshushållning.

Nollalternativet

Inriktningen i gällande översiktsplan är att jordbruksmark som är av långsiktig betydelse för livsmedelsproduktion ska beaktas i planeringen. Åtgärder som påtagligt kan skada dess funktion ska undvikas och att vid ändrad markanvändning av jordbruksmark ska stor hänsyn tas till befintliga åkerholmar, gårdsgårdar, odlingsrösen alléer etc. i syfte att bevara biologisk mångfald och kulturlämningar. Det ger en risk för exploatering på värdefull jord- och skogsbruksmark exploateras så att markens brukningsvärde inte beaktas vid planering då det inte är ett uttalat bevarandebeslut. Rekommendationen för skogsbruksmark anger att kommunens möjlighet att byta strategisk tätortsnära skogsmark mot annan skogsmark bör särskilt beaktas för områden med höga rekreativvärden, vilket inte innefattar skogsmarkens betydelse för näringen. Nollalternativet bedöms kunna ge risk för stora negativa konsekvenser för skogsbruksmark då näringen inte omfattas av rekommendation.

Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för stora negativa konsekvenser (-2) med avseende på areella näringar och resurshushållning.

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Sammantaget innebär planförslaget potential till positiva konsekvenser (+1) med risk för negativa konsekvenser (-1), med avseende på areella näringar och resurshushållning.</p> <p>(+1/-1)</p>	<p>Sammantaget innebär nollalternativet obetydliga konsekvenser (0) med risk för stora negativa konsekvenser (-2), med avseende på areella näringar och resurshushållning.</p> <p>(0/-2)</p>

6 Måluppfyllelse

6.1 Miljökvalitetsnormer

Buller

Planförslaget kan innebära en potential till förbättringar för miljökvalitetsnormen avseende ljudmiljön genom att färre blir utsatta för ljudnivåer över gränsvärdena för omgivningsbuller. För nollalternativet kan den ökade förtätningen i centralorten som blandas med verksamhetsområden innebära en risk för försämrade förhållanden alternativt att det inte sker några tydliga förbättringar av ljudmiljön.

Luft

Planförslaget bedöms inte medföra några betydande konsekvenser för miljökvalitetsnormen för luft vid E4. I stadsmiljön finns det en risk att MKN överskrids i slutna gaturum på grund av dålig utvädring. För stadsmiljön kan planförslaget innebära en potential till förbättringar avseende miljökvalitetsnormer för luft.

Vatten

Planförslaget har potential till att bidra till förbättringar för miljökvalitetsnormen för vatten. Planförslaget innehåller en rad ställningstaganden som kan bidra till förbättrad vattenkvalitet. För utväxling av planförslagets fulla potential krävs att frågan lyfts och behandlas inom all fysisk planering och exploatering i kommunen. För nollalternativet saknas plan för hur kommunen ska arbeta för att bidra till att miljökvalitetsnormerna ska uppnås ska uppnås vilket kan innebära risk för försämring av vattenmiljön.

6.2 Miljökvalitetsmål

I tabellen nedan görs en uppföljning av planförslagets inverkan på uppfyllandet av miljökvalitetsmålen som bedömts relevanta för planförslaget.

Miljömål	Planförslagets bidrag till måluppfyllelse
	<p>+</p> <p>Hållbar energiförsörjning främjas. Gång- och cykeltrafik främjas och prioriteras. Trafiknoder finns utpekade där byten mellan transportslag ska underlättas. Förtätning planeras genom omvandling, förtätning och komplettering av redan bebyggda områden, vilket gynnar korta transporter och effektiv kollektivtrafik. Utanför centralorten lokaliseras ny bebyggelse främst till kollektivtrafikstråk.</p> <p>-</p> <p>Idag sker endast 5% av resorna med kollektivtrafik, vilket gör utmaningen stor att ställa om till ett huvudsakligen gång-, cykel- och kollektivtrafikbaserat transportsystem. Stockholm Skavsta avses utvecklas som besökspunkt och det finns en risk att det gynnar klimatbelastande flygtrafik och biltrafik. Befolkningsökningen innebär en utmaning.</p>

Miljömål	Planförslagets bidrag till måluppfyllelse
<p>Frisk luft</p> 	<p>+</p> <p>Tydlig strategi att omfördela transportmetoderna. Biltrafiken i centralorten avses minska genom att tillskapa effektivare kollektivtrafik, införa trafiknoder för byte av transportmetod och förbättrade förutsättningar för gång- och cykeltransporter. Inom stadsdelar prioriteras gång- och cykeltrafik vid målpunkter.</p> <p>Planförslaget styr mot en omfördelning av verksamheter sker bort från centralorten till utkanten av den. En minskning av transporter kopplade till verksamheter och eventuella luftutsläpp från mindre industriverksamhet i centralorten innebär en minskning av utsläppen av främst partiklar och kväve(di)oxid i dessa områden.</p> <p>-</p> <p>Förtätning av stadsmiljön gör att det blir fler boende per ytenhet och att ventilationen av förorenad luft kan bli sämre än i en glesare bebyggd miljö. Det kan medföra att fler blir berörda av de luftutsläpp som finns.</p>
<p>Säker strålmiljö</p> 	<p>+</p> <p>Riskområden för markradon redovisas på plankartan. Planen innebär att utredningar och riskbedömningar för radon ska göras innan detaljplan antas eller bygglov beviljas i högriskområden. Planen anger krav på radonsäkergrundläggning för byggnader inom normal- och högriskområden för radon. Planen anger riktvärden för radon som inte får överskridas i byggnader.</p> <p>-</p> <p>Flera grundvattenförekomster, vattenskyddsområden och utredningsområden för vattenskyddsområden överlappar med riskområden för markradon.</p>
<p>Gifrfri miljö</p> 	<p>+</p> <p>Utredningar ska göras innan detaljplan antas eller bygglov beviljas. Verksamheter som kan riskera att förorena mark, yt- eller grundvatten ska inte förläggas där det inte är lämpligt utifrån platsens förutsättningar.</p>
<p>Ingen övergödning</p> 	<p>+</p> <p>Styrande strategier ska skapas för cirkulära tekniska system utifrån naturliga flöden och kretslopp, att skydda grund- och ytvattnet och att främja en hållbar dagvattenhantering. Planeringen ska medverka till att mängden näringsämnen och miljögifter som tillförs sjöar och vattendrag minskar. Planeringen ska sträva efter att föroreningar och flöden inte ska öka från ett område efter exploatering. Kommunen gör ställningstagande om att en vatten- och avloppsplan för en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning samt rening av spillvatten och dagvatten som innebär att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås bör tas fram.</p>

Miljömål	Planförslaget bidrag till måluppfyllelse	
<p>Levande sjöar och vattendrag</p> 		<p>+</p> <p>Styrande strategi är att säkerställ vattenkvaliteten och den biologiska mångfalden tillsammans med den kemiska statusen i vattendrag och sjöar. Kommunen ska ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som hindrar att en vattenförekomst uppnår god ekologisk status. Kommunens fysiska planering och markanvändning ska särskilt ta hänsyn till och stärka påverkade vattenförekomster så att en bättre ekologisk status uppnås och miljökvalitetsnormerna för vatten uppfylls.</p> <p>-</p> <p>Förtätning i strandnära områden riskerar att motverka miljömålen avseende bevarande av natur- och kulturmiljöer och friluftsliv. Mark för vatten- och avloppshantering har inte tydligt pekats ut i planförslaget.</p>
<p>Grundvatten av god kvalitet</p> 		<p>+</p> <p>Kommunens grundvattenförekomster når idag god kvantitativ status och alla utom en når god kemisk status. Verksamheter som kan riskera att förorena mark, yt- eller grundvatten ska inte förläggas där det inte är lämpligt utifrån platsens förutsättning.</p>
<p>Hav i balans samt levande fisk och skärgård</p> 		<p>+</p> <p>Styrande strategi är att säkerställ vattenkvaliteten och den biologiska mångfalden tillsammans med den kemiska statusen i havet. Planera för goda avlopps- och dagvattenlösningar och bibehållande av naturliga stränder och grunda vatten. Långsiktigt värna kustens och skärgårdens kultur-, natur- och friluftsvärden med värdefulla grundområden för fisk och ett rikt fågelliv. Vid planering och lovgivning ska särskild hänsyn tas till grunda havsområden och havsvikar med identifierade höga naturvärden. Utpekade riksintresseområden för vindkraft i havsområden med höga naturvärden föreslås utgå.</p>
<p>Myllrande våtmarker</p> 		<p>+</p> <p>Styrande strategier för planen anger att våtmarker ska bibehållas.</p> <p>-</p> <p>Det finns en otydlighet i plankartan gällande var våtmarker finns i förhållande till planerade utvecklingsområden.</p>

Miljömål	Planförslagets bidrag till måluppfyllelse
<p>Levande skogar</p> 	<p>+</p> <p>Grönstruktur gynnas av övergripande strategi att endast ta i anspråk skogsbruks- och naturmark om behovet inte kan tillgodoses på annan mark. Grönområden ska ses som resurser vad gäller ekosystemtjänster. Den biologiska mångfalden liksom skogslandskapets kulturmiljövärden ska väga tungt vid utveckling av landsbygden. Utpekad riksintresseområde för vindkraft i skogsområde med höga naturvärden föreslås utgå.</p> <p>-</p> <p>Skogsmark är planerad att tas i anspråk för både bebyggelseutveckling och verksamheter.</p>
<p>Ett rikt odlingslandskap</p> 	<p>+</p> <p>En levande landsbygd med prioritering av markanvändning för bl.a. jordbruk ska främjas. Jordbruksmark ska endast tas i anspråk om behovet inte kan tillgodoses på annan mark. Utveckling bör då prioriteras på svårbrukad och lågproduktiv mark. Utpekad riksintresseområde för naturvård föreslås utökas med mark som håller skärgårdsjordbruk.</p> <p>-</p> <p>Jordbruksmark är planerad att tas i anspråk för både bebyggelseutveckling och verksamheter.</p>
<p>God bebyggd miljö</p> 	<p>+</p> <p>Planförslaget medger förtätning genom omvandling av tidigare exploaterade områden vilket gynnar korta transporter och effektiv kollektivtrafik. Det ger också förutsättningar för en hållbar bebyggelsestruktur och infrastruktur. Samutnyttjande av utomhusytor för skola ska eftersträvas. Ställningstagande att befintliga kulturmiljöer ska tas tillvara i utvecklingen. Tydliga ställningstaganden avseende buller i utvecklingsområden för bebyggelse och för lokalisering av bullerstörande verksamhet. Planförslaget medger omlokalisering av bullerstörande verksamhet från tätortsnära lägen till okänsliga miljöer. Utvecklingsstrategi att stärka Nyköpings identitet och livsmiljö genom att tillvarata befintliga natur- och kulturmiljöer samt unika karaktärsdrag för platsen i bebyggelseutvecklingen. Riktlinjer om grönområden inom 300 m från bostäder och utvecklingen av tätortsnära skogsområde för rekreation kan främja tillgången till grönområden för friluftsliv.</p> <p>-</p> <p>Avståndsrekommendationerna för transportled av farligt gods står i konflikt med flera nya utvecklingsområden i centralorten. Avståndsrekommendationer för närpark saknas.</p>

Miljömål	Planförslagets bidrag till måluppfyllelse
 <p>Ett rikt växt och djurliv</p>	<p>+ Förtätning genom omvandling minimerar intrången i naturmark. Riktlinjer om grönområden inom 300 m från bostäder och utvecklingen av tätortsnära skogsområde för rekreation kan främja tillgången till grönområden för friluftsliv. I utvecklingsområden ska grönytor säkerställas och, om det behövs, skapas.</p> <p>- Förtätning planeras till viss del inom grönområden. Höga natur- och friluftslivsvärden innebär att det finns mycket att värna om. Om de höga natur- och friluftslivsvärdena skulle försvinna skulle planförslaget arbeta mot måluppfyllelsen.</p>

6.3 De globala hållbarhetsmålen

I tabellen nedan görs en uppföljning av planförslagets inverkan på uppfyllandet av de globala hållbarhetsmålen som bedömts relevanta för planförslaget.

Globalt mål	Planförslagets bidrag till måluppfyllelse
 <p>5 JÄMSTÄLLDHET</p>	<p>+ Formulering i översiktsplanens syfte som strävar efter ett jämlikt och jämställt samhälle. Ställningstagande om att arbeta för en socialt hållbar samhällsutveckling genom att aktivt prioritera alternativ som kan minska sociala skillnader och främja jämlikhet och jämställdhet både mellan grupper och geografiskt. Utförliga ambitioner om att tillskapa trygga och säkra gatumiljöer med goda förutsättningar för gående, cykling och kollektivtrafik.</p> <p>- Brist på ställningstagande som endast hanterar jämställdhet. Jämställdhet nämns oftast bara som en positiv bieffekt av andra mål och ambitioner.</p>
 <p>6 RENT VATTEN OCH SANITET</p>	<p>+ Dagvatten och avloppsvatten ska vara separerade vilket ger reningsverken en bättre kapacitet. Dagvattenhantering ska ske framför allt genom fördröjning och infiltration. Vattnets kretslopp och naturens ekosystemtjänster utgör utgångspunkt för dagvattenhantering. Behovet av ytterligare vattenskyddsområden ska utredas. Krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som hindrar att en vattenförekomst uppnår god ekologisk status.</p>

Globalt mål	Planförslagets bidrag till måluppfyllelse
<p>8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT</p> 	<p style="text-align: center;"></p> <p>+ Förutsättningar för samnyttjande av lokaler och uteytor möjliggörs. Ökad flexibilitet i markanvändning för att möta ändrade förutsättningar i omvärlden. Ett diversifierat näringsliv med olika inriktningar. Detta bidrar till att personer som står långt från arbetsmarknaden samt unga vuxna som ska ha sitt första jobb får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Arbetstillfällen föreslås utvecklas genom att fokusera på bebyggelseutvecklingen och infrastruktursatsningar i utpekade noder. Tydligt markerat var olika verksamheter ska lokaliseras utifrån ett antal parametrar som till exempel närhet till hållbara transportmedel (gång, cykel eller kollektivtrafik) eller hur störande verksamheten är. Genom att främja för hållbar och lokalt gynnsam turism skapar kommunen lokala arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.</p> <p>- Planförslaget ger inga direkta förslag på hur verksamheter ska placeras utifrån ett antal parametrar (se punkterna ovan). Planförslaget beskriver inte hur kommunen planerar att använda markytan i kommunen till att skapa ett diversifierat arbetsliv.</p>
<p>9 HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR</p> 	<p style="text-align: center;"></p> <p>+ Planförslaget tydliggör hur hållbara transportmedel kan stärkas i kommunen. Planförslaget ger en starkt planeringen för hållbara transporter i både stads kärnan och i landsbygden, vilket ger starkt jämlikhet och tillgänglighet i hela kommunen. Planförslaget innebär att mark för hållbar industri och innovativa företag stärks. Planförslaget tydligt beskriver hur kommunen ska hantera klimatförändringar och översvämningsrisker som kan påverka infrastrukturen och kommunens industrier.</p> <p>- Planförslaget ger inte några direkta förslag över hur kommunen planerar att hantera klimatförändringar och översvämningsrisker som kan komma att påverka kommunens infrastruktur eller kommunens industrier.</p>
<p>11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN</p> 	<p style="text-align: center;"></p> <p>+ Barn och övriga invånares behov av grönytor säkerställs och skallkrav på friytor för skolutemiljöer förespråkas. Mål om att tillskapa blandad bebyggelse med en variation av verksamheter, boendeformer, upplåtelseformer och mötesplatser ska långsiktigt eftersträvas i alla centrala stadsdelar. Tydliga mål om längsta avstånd till grönområden. Utvecklingsstrategi om att bebyggelse ska lokaliseras i lägen med god kollektivtrafik och att skapa varierad bebyggelse</p>
<p>13 BEKÄMPA KLIMAT-FÖRÄNDRINGARNA</p> 	<p style="text-align: center;"></p> <p>+ Ställningstaganden finns för förebyggande av hantering vid översvämmning Hänvisning finns till kommunens klimat- och energistrategi. Strävan i strategin är att minska växthusgaser genom att effektivisera energianvändning och omställning till förnybar energi.</p> <p>- Prioritering att bibehålla Stockholm Skavsta flygplats som nod. Trafikleder pekas ut som prioriterade. Aktiva mål för att bekämpa klimatförändringar saknas.</p>

Globalt mål	Planförslagets bidrag till måluppfyllelse	
 <p>14 HAV OCH MARINA RESURSER</p>		<p>+</p> <p>Kustens och skärgården kultur-, natur- och friluftsvärden med värdefulla grundområden för fisk och för ett rikt fågelliv ska värnas långsiktigt. Vid planering och lovgivning ska särskild hänsyn tas till grunda havsområden och havsvikar med höga naturvärden. Styrande strategi är att säkerställ vattenkvaliteten och den biologiska mångfalden tillsammans med den kemiska statusen i havet. Planera för goda avlopps- och dagvattenlösningar och bibehållande av naturliga stränder och grunda vatten. Stora delar av kust och hav inom kommunen är skyddade mot exploatering.</p>
 <p>15 EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD</p>		<p>+</p> <p>Strategier för naturmiljö att utveckla, stärka och bevara den regionala och kommunala grön- och blåstrukturen, samt att utveckla, stärka och bevara naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster.</p>

7 Samlad bedömning

I figur 1 och 2 samt i efterföljande tabell redovisas resultaten av bedömningarna för granskningsförslaget och nollalternativet.

Planförslaget innebär sammantaget en potential till betydligt större positiva konsekvenser än nollalternativet. Dessutom är risken för negativa konsekvenser mindre. Störst skillnad mellan planförslaget och nollalternativet är det för de ekologiska aspekterna där bedömningen för naturmiljö, mark och vatten och klimatpåverkan har höjts två steg i bedömningsskalan. För de sociala aspekterna är det störst skillnad för aspekten vardagsliv som också höjts två steg. För den ekonomiska hållbarheten har alla aspekterna höjts ett steg i bedömningen. För samtliga aspekter har det skett en förflyttning av potentialen för positiva konsekvenser. För drygt två tredjedelar av aspekterna har risken för negativa konsekvenser förbättrats.

Hållbarhetsbedömningen har tidigare gjorts för samrådsförslaget. Efter samrådet har planen tydliggjorts avseende flera hållbarhetsaspekter vilket lett till att fler positiva konsekvenser bedöms uppstå, men även att risknivån inom flera aspekter minskats.

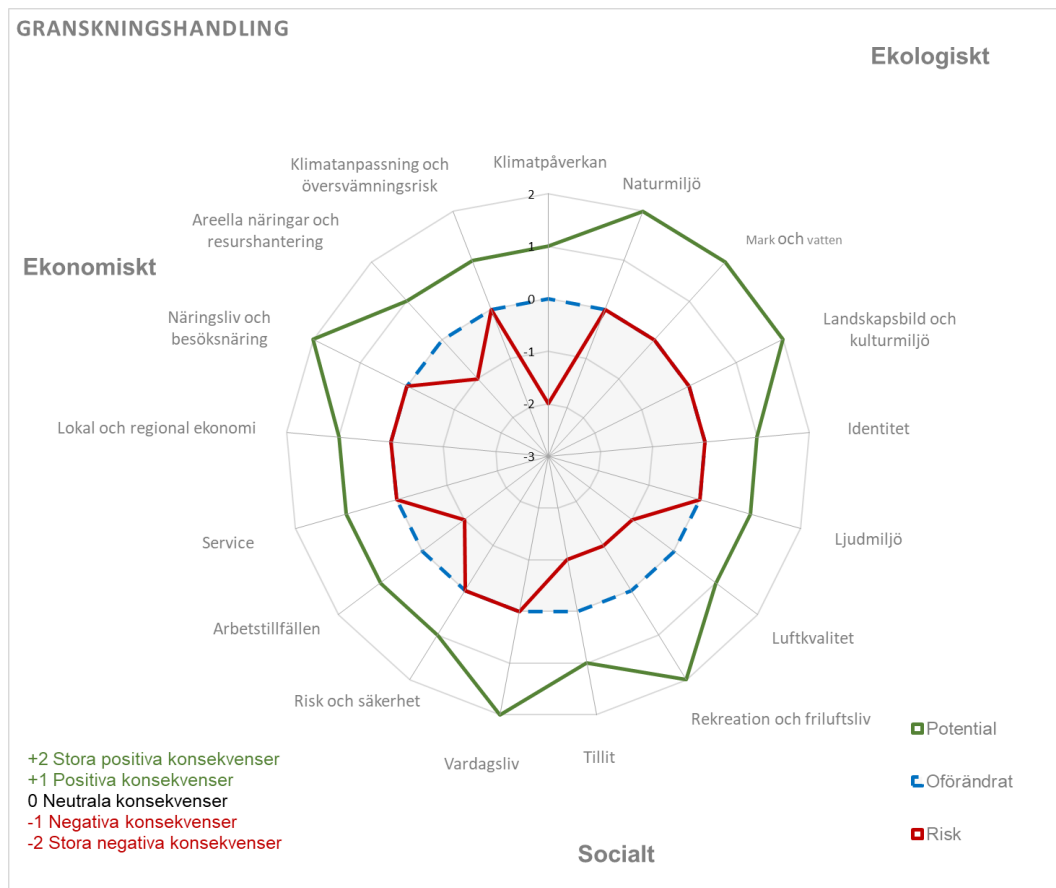
Hållbarhetsbedömningen av planförslaget visar ett stort avstånd mellan risken och potentialen för de flesta hållbarhetsaspekter, vilket visar på att det finns stora möjligheter att påverka utfallet av scenariot vid genomförandet av planen samt ett stort behov av att styra planutformningen. Skillnaden mellan risk och potential är större för planförslaget än för nollalternativet, något som beror på att planförslaget innebär en större potential till positiva konsekvenser. Om åtgärderna som föreslås i kapitel 8 i hållbarhetsbedömningen genomförs kommer det troligen bidra till fler positiva konsekvenser och minska risken för negativa konsekvenser. För att säkerställa kommunens framtida (hållbara) utveckling ytterligare bedöms översiktsplanen behöva kompletteras med strategier för och uppföljning av genomförandet av planens ambitioner.

Ett genomförande enligt planförslaget innebär att kommunens invånarantal kommer att ha möjlighet att växa enligt kommunens tillväxtmål. Markbehovet per invånare kommer att minska i jämförelse med idag och förutsättningarna för kommuninvånarna att resa mer hållbart och med mindre klimatpåverkan kommer att förbättras. Ur ett kommunalekonomiskt perspektiv så kommer redan gjorda investeringar i t.ex. skola, VA och transportinfrastruktur att kunna utnyttjas mer effektivt, samtidigt som det kommer att finnas behov av nya investeringar för att möta utvecklingen.

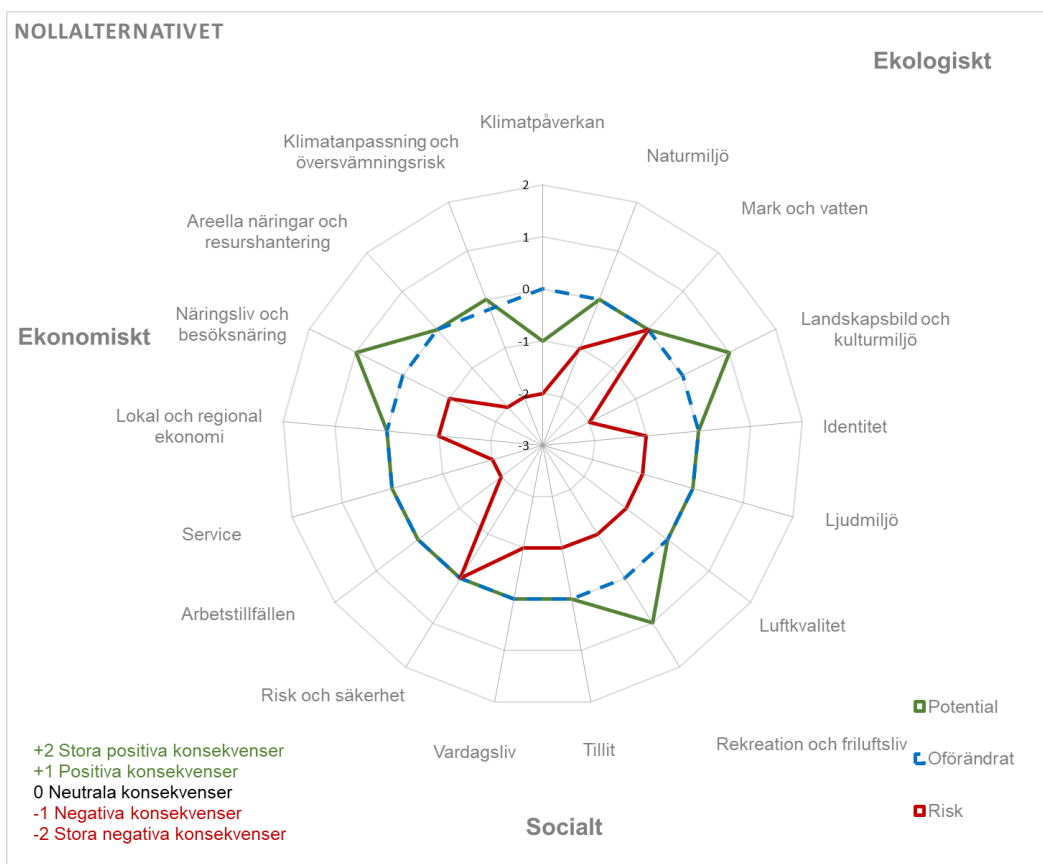
Planförslaget har potential till att bidra till förbättringar för miljö kvalitetsnormerna för buller, luft- och vattenkvaliteten jämfört med nollalternativet. För nollalternativet bedöms det finnas risk för att MKN inte uppnås då det saknades plan för styrning mot att nå MKN.

Planförslaget innebär att flera av miljö kvalitetsmålen och de globala hållbarhetsmålen främjas. För resterande mål som berörs bedöms planförslaget innebära både ett främjande och motverkande i förhållande till målen.

Planförslaget och nollalternativet pekar åt liknande riktning men nollalternativet visar på ett färre antal potentiella positiva konsekvenser än planförslaget. En förklaring till varför diagrammen pekar i samma riktning beror på att principerna i det nya planförslaget ursprungligen kommer från den översiktsplan som skrevs 2013. Detta kan ses som en positiv aspekt då det visar på en långsiktighet i kommunens planering.

Figur 1. Värderos som sammanfattar konsekvenserna av planförslaget avseende ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Figur 2: Värderos som sammanfattar konsekvenserna av nollalternativet avseende ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Planförslaget	Potential	Risk
Ekologisk hållbarhet		
Klimatpåverkan	1	-2
Naturmiljö	2	0
Mark och vatten	2	0
Social hållbarhet		
Landskapsbild och kulturmiljö	2	0
Identitet	1	0
Ljudmiljö	1	0
Luftkvalitet	1	-1
Rekreation och friluftsliv	2	-1
Tillit	1	-1
Vardagsliv	2	0
Risk och säkerhet	1	0
Ekonomisk hållbarhet		
Lokal och regional ekonomi	1	0
Arbetsstillfällena	1	-1
Service	1	0
Näringsliv och besöksnäring	2	0
Areella näringar och resurshushållning	0	-1
Klimatanpassning och översvämningsrisk	1	0

Nollalternativet	Potential	Risk
Ekologisk hållbarhet		
Klimatpåverkan	-1	-2
Naturmiljö	0	-1
Mark och vatten	0	0
Social hållbarhet		
Landskapsbild och kulturmiljö	1	-2
Identitet	0	-2
Ljudmiljö	0	-1
Luftkvalitet	0	-1
Rekreation och friluftsliv	1	-1
Tillit	0	-1
Vardagsliv	0	-1
Risk och säkerhet	0	0
Ekonomisk hållbarhet		
Arbetsstillfällena	0	-2
Service	0	-2
Lokal och regional ekonomi	0	-1
Näringsliv och besöksnäring	1	-1
Areella näringar och resurshushållning	0	-2
Klimatanpassning och översvämningsrisk	0	-2

8 Förslag till åtgärder och uppföljning

Utifrån konsekvensbedömningen av planförslaget har ett antal åtgärder identifierats som kan minska risken för negativa konsekvenser och öka möjligheten att uppnå positiva konsekvenser. Åtgärderna kan planeras in i kommunens arbete med genomförandet och uppföljningen av översiktsplanen och/eller beaktas vid lovprövning.

För de aspekter där det finns en stor potential att positiva konsekvenser kan tillfalla, samtidigt som det finns en stor risk för att negativa konsekvenser uppstår, dvs att spannet är stort mellan de potentiella utfallen, är det av särskild stor vikt att kommunens fortsatta planering följer de strategier och ståndpunkter som kommunen har tydliggjort i planförslaget. Därtill är det extra viktigt att kommunen tidigt och aktivt jobbar med uppföljning av planens mål.

Förslag på åtgärder anges här endast för de hållbarhetsaspekter där det bedöms finnas en betydande möjlighet att påverka konsekvenserna av planen. Kommunen rekommenderas att ytterligare utreda lämpliga åtgärder för att nå planens fulla potential för hållbar utveckling.

8.1 Ekologisk hållbarhet

Naturmiljö

Grönytor kommer att tas i anspråk vid en förtätning. Det är viktigt för att bibehålla den biologiska mångfalden i stadsmiljö att kommunen i fortsatt planering av detaljplaner säkerställer den höga ambitionen om att ersätta/kompensera ianspråktagna naturområden. Kommunen bör också i fortsatt planering fokusera på att behålla samt skapa en sammanhållen bebyggelseutveckling där sammanhängande grönstruktur bevaras.

Mark och vatten

Viktigt att i fortsatt planering samt vid lovprövning lyfta och beakta frågan om vattenkvalitet och vattenstatus för att planen ska styra mot att nå miljö kvalitetsnormerna (MKN).

8.2 Social hållbarhet

Folkhälsa

I planens temakapitlet *Transport* finns en tydlig inriktning för hur man ska röra sig, cykla och gå, men beskrivet främst utifrån ett tekniskt/praktiskt perspektiv. I fortsatt detaljplanering skulle ett perspektiv kopplat till upplevelse skulle kunna utvecklas för att stärka fokus på den sociala hållbarheten.

Ställningstagandet att planeringen bör eftersträva att en bättre ljudmiljö skapas än vad som är minimum enligt riktvärden bör fångas upp i upphandling av akustikutredningar i detaljplanering.

Placering av skolor och förskolor i förhållande till vägar behöver beaktas i fortsatt detaljplanering för att nå målbilden att uppnå miljö kvalitetsmålet för luft i utomhusmiljöer där barn vistas. Att fortsatt mäta och följa upp luftkvaliteten i kommunen är en förutsättning för att utforma områden där människor vistas på ett sådant sätt att miljö kvalitetsnormer för luft uppnås.

Landskapsbild och kulturmiljö

Det saknas ett kulturmiljöprogram som genom att samla kunskapsunderlag kan hjälpa till i bedömningar i kommande detaljplanering.

Rekreation och friluftsliv

Ny bebyggelse bör inte ske på mark som utgör värdefulla närströvsområden för centralorten. Planens riktlinje om avstånd till grönområde kan i kommande planering stärkas upp ytterligare med riktlinjer för tillgång till närpark. Att ha närpark inom 50 meter rekommenderas av Boverket.

Förstärkning av befintliga lokala grönområden samt ökad tillgänglighet till grönstruktur för friluftsliv längre från centralorten kan öka nyttjandet av och minska slitaget på grönområden för rekreation.

Risk och säkerhet

För att förebygga strålning från radon i grundvatten bör kommunen vid utredning av nya vattenskyddsområden genomföra riskanalys för radonförekomst i vattnet. Finns radon bör lösningar fastställas för att rena vattnet från radon innan uttag görs.

I det fortsatta planarbetet bör räddningstjänstens insatsförmåga beaktas.

8.3 Ekonomisk hållbarhet

Lokal och regional ekonomi

För att kommunen ska kunna säkerställa ett ekonomiskt hållbart skatteunderlag och med det ge bättre möjligheter till kostnadsutjämning per invånare behöver åtgärder fokuseras på att utveckla attraktiviteten i områden som attraherar inflyttning samt säkerställa att kommunen behåller individer som bidrar till kommunens lokala och regionala ekonomi. Sådana åtgärder kan till exempel vara genom att bygga attraktiva bostadsområden där personer i arbetsför ålder är intresserade av att flytta till. Ytterligare en åtgärd kan vara att utveckla den typ av service som personer i arbetsför ålder är behov av – till exempel skolor till barnen eller närhet till grönområden och fritidsaktiviteter.

Arbetsstillfällen

För att säkerställa hur kommunen kan möjliggöra för en diversifierad arbetsmarknad i alla delar av kommunen kan det vara till stor hjälp att ta fram en strategi för hur kommunen avser att fördela mark till nyetableringar samt hur kommunen avser att tillgängliggöra befintliga samt planerade arbetsplatser med hållbara transporter som gång, cykel och

kollektivtrafik. Det kan även vara intressant att undersöka hur kommunen kan använda marken till olika typer av delningstjänster (till exempel bil- eller cykelpooler) för att säkerställa att transportmedlen blir mer och mer hållbara i kommunen.

Näringsliv och besöksnäring

För att säkerställa att kommunens näringsliv och besöksnäring går mot en mer hållbar utveckling behövs en strategi för hur kommunen avser att göra näringslivet och besöksnäringen både mer miljömässigt och socialt hållbart. Vid framtagande av en sådan strategi bör kommunen utgå från ställningstagandet i översiktsplanen som tydliggör att det är den ekologiska hållbarheten som sätter ramarna och den sociala hållbarheten är grunden för ett jämlikt, jämställt och rättvist samhälle. Utifrån detta bör verksamheter som på olika sätt gör intrång i den ekologiska eller sociala hållbarheten definieras och konsekvenserna på de tre hållbarhetsaspekterna kartläggs och analyseras.

9 Medverkande

Åsa Laurell	Uppdragsledare, ekologisk hållbarhet
Hanne Roovete	Kvalitetsgranskare/bollplank
Viktor Hemling	Social hållbarhet
Emilia Hallin	Social hållbarhet
Ellen Khan	Ekonomisk hållbarhet

10 Referenser

Boverket, 2007. Bostadsnära natur- inspiration och vägledning
https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2007/bostadsnara_natur.pdf

Sverigesmiljömål.se. Grafisk profil miljömål: Tobias Flygare. Hämtade från
<https://www.sverigesmiljomal.se/kontakt/grafisk-profil/>

De globala hållbarhetsmålen <https://www.globalamalen.se>